

ΕΣΠΕΡΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μ. Μαλακάσης: Μέσα στους Ίσκιους.
 — *Γρ. Ξενόπουλος*: Τὸ Ἀνθρώπινο. —
Κ. Γ. Καρυωτάκης: Ἀγάπη. — *Γερ. Σπα-
 ταλάς*: Ἐδὼ ἕς καθίσω. — *Κωστῆς Βελ-
 μόρας*: Κουβεντούλα. — *Δ. Γρ. Καμπού-
 ρογλους*: Ἀπὸ τὸ δράμα τοῦ Βύρωνος. —
Paul Verlaine: Ὑστερ' ἀπὸ τρία χρόνια.
 — *Τέλλος Ἀγρας*: Ἡ Τέχνη καὶ ἡ Ζωή.
 — *Κωστῆς Μπαστουνόπουλος*: Ἡ φυλὴ
 μέσα στίς φλόγες. — *Β. Μεσολογγίτης*:
 Vœu. — *Μ. Πολ.* Θὰ πεθάνω μιὰν αὐ-
 γούλα. — *Βελ. Φρέρης*: Ἡ Ρηγοπούλα
 Λεῖα. — *Γιάννης Μπαρούνας*: Κουβέντα
 στὸ δρόμο. — *Geneviève Bianquis*: Ἐνας
 Βιεννέζος ποιητὴς τῆς γυναίκας. «Peter
 Altemberg». — *Louis Léon Martin*: Ἀγ-
 γελα. — *Ἀπ. Ν. Μαγκανάρης*: Ἡρθες.
 — *Ναρσῆς*: Φιλολογικὰ ἐπιγράμματα (τοῦ
 Ἀθάνατου).—Περιοδικά.—Σημειώσεις.

Τὸ φύλλο Δραχ. 2.—

ΕΣΠΕΡΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΧΡΟΝΟΣ Α'.—ΑΡΙΘ. 6

ΙΔΡΥΤΕΣ: { ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ
ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

ΣΥΡΑ ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1922.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΙΣΚΙΟΥΣ

Κάτου από τ'αστέρια σου τὰ δυό,
Τὰ ματόκλαδά σου πῶς ἰσκιώνουν !
Μὲ ξαφνιαζοῦνε τὰ μάτια σου τὰ δυό
Ποῦ χαμηλογλέφερα σὲ ἰσκιώνουν.

Κι' ἀπ' τὰ κρόχειλά σου ἀκόμα, νά,
Δυὸ γραμμὲς σὰν ἴσκιοι κατεβαίνουν,
Μοῦ γελᾷς, στὸ χαμογέλιο σου ὅμως, νά,
Χαραγμένοι δυὸ ἴσκιοι κατεβαίνουν.

Καὶ τὸ πιὸ περίεργο, ὦ μαλλιά !
Πῶς ἰσκιώνετε ἔτσι ξέφευγα ὄλο
Τὸ λαμπρὸ τὸ μέτωπό της, ὦ μαλλιά !
Τὸ σκυμμένο μέτωπό της ὄλο ;

Μὲ ἴσκιους τόσες δίπλα μου χαρὲς,
Μὲ ἴσκιους εἶναι ἀπόψε μπερδεμένες.
Κάτι ἀόριστο μοῦ ἰσκιώνει τις χαρὲς,
Κ' εἶναι οἱ σκέψεις μου ὅλες μπερδεμένες.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ (*)

[ΠΡΑΞΙΣ Β'—ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ]

Ὁ Χρήστος Καστάνης πάσχει ἀπὸ καρκίνο καὶ μαθαίνει, ἀπὸ μιὰ ἀδεξιότητα τοῦ ἀδελφοῦ του, πῶς εἶναι καταδικασμένος. Στὴν ἀρχὴ τὸ παίρνει ἀψήφιστα. Νομίζει πῶς, σὰν ἀνώτερος ἄνθρωπος, ἔπρεπε νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ἐτοιμασθῇ γιὰ τὸ θάνατο, τελειώνοντας ὅ,τι μποροῦσε νὰ τελειώσῃ ἀπὸ τὸ ἐπιστημονικὸ τοῦ ἔργο. Κι' ἀποφασίζει νὰ κἀμῃ καὶ τὴ δεύτερη ἐγχείρηση, ποὺ θὰ παρατείνῃ τὴ ζωὴ του λίγους μῆνες, γιὰ νὰ ἐργασθῇ. Στοὺς δικούς του ἀπαγορεύει νὰ κλαῖνε μπροστά του, γιὰ νὰ μὴ τὸν ἀποθαρρύνουν καὶ προπάντων, δὲν θέλει νὰ μάθῃ τὴν κατάστασή του ἢ Φλώρα, ἡ ἀγαπημένη του ἀνεψιά.

Εἶναι ἡ ἡμέρα ποὺ πρόκειται νὰ πάῃ στὴν Κλινικὴ γιὰ τὴν ἐγχείρηση. Πρὸ δλίγου ἔχει ἐπιστρέφει ἀπὸ ἕναν περίπατο ποὺ ἔκαμε μὲ τὴ Φλώρα στὴν ἐξοχὴ. Στὴν προηγούμενη σκηνή, γιὰ κάθε ἐνδεχόμενον καθὼς ἔλεγε, παρέδωσε τὰ χειρόγραφα του στὸν διευθυντὴ τοῦ δικηγορικοῦ του γραφείου, ἕνα νέο ἐπιστήμονα ποὺ θὰ πάρῃ καὶ τὴ Φλώρα. Κι' ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐπώδυνη αὐτὴ παράδοση καὶ τὴ συνομιλία ποὺ ἔκαμε μαζί του γιὰ τὸ «ἐνστικτο τοῦ θανάτου»,—συνομιλία ποὺ δείχνει πῶς ὁ Χρήστος Καστάνης, μ' ὄλη του τὴ φαινομενικὴ ἀπάθεια κι' ἐγκαρτέρηση, δὲν μπορεῖ νὰ συνειδηθῇ

τὴν ἰδέα πῶς θὰ πεθάνῃ σὲ λίγο, — μένει μόνος στὸ γραφεῖο του, πέφτει σ' ἕνα κάθισμα καὶ βυθίζεται σὲ σκέψεις. Ἐπειτα, ἀκούγοντας βήματα στὸ διάδρομο, συνέρχεται καὶ μὲ ἀπόφαση φωνάζει :

Χρῆστος:—Εἰρήνη !.. Ἐσὺ 'σαι ;

Ἡ Θεῖα, μπαίνοντας ἀπὸ τὴ θύρα τοῦ βάνου:—Ὁχι, παιδί μου, ἐγὼ εἶμαι, τί θέλεις ;

Χρῆστος:—Ἄ, σένα ἤθελα. Ἐλα νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ φυλάξω αὐτὰ τὰ γράμματα καὶ τὰ χαρτιά... Δὲ θέλω νὰ μείνῃ τίποτα πάνω στὸ τραπέζι μου ὅσο θὰ λείπω. (Κάνει νὰ σηκωθῇ).

Ἡ Θεῖα:—Κάθῃς, παιδί μου, τὰ φυλάω ἐγὼ... Θὰ εἶσαι πολὺ κουρασμένος... (Διευθύνεται στὸ τραπέζι).

Χρῆστος, ξανακάθεται:—Ναί, τσακισμένος... Καὶ πονῶ κιόλα...

Ἡ Θεῖα, καθὼς ἀρχίζει νὰ μαζεύῃ γράμματα καὶ χαρτιά:—Δὲν ἔπρεπε νὰ πᾶς τόσο δρόμο μὲ ἀμάξι... νὰ τραντάξῃσαι τόσες ὥρες...

Χρῆστος:—Ἐκαμ' ἀνοησία... τώρα τὸ ἐλέπω... Καὶ δὲν ἦταν μόνο τὸ τράνταγμα τοῦ ἀμαξιοῦ ἦταν κι' ὁ ἥλιος.. ὁ ἥλιος, ὁ οὐρανός, τὰ δέντρα, τὰ λουλούδια, τὰ πουλιά... Δὲν πρέπει νὰ κἀμῃ κανεὶς περίπατο στὴν ἐξοχὴ, ὅταν ἐτοιμάζῃται γιὰ τὸ τελευταῖο μαρτύριο !..

Ἡ Θεῖα, καταπνίγοντας ἕνα λυγμὸ καὶ δείχνοντας ἕνα μάτσο χαρτιά:—Ποῦ νὰ τὰ φυλάξω αὐτά ;

Χρῆστος, ἀδιάφορα:—Νά, στὰ συρτάρια... Βαρῆθηκα πιά... (Ἀπὸ μέσα του :) Δὲν ἔπρεπε νὰ πᾶω περίπατο σὴ-μερα !...

(*) Τρίπρακτο δρᾶμα. Πρωτοπαίχθηκε τὴν Δευτέρα, 20 Ἰουλίου 1922, στὸ Ἀθήναιο τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ τὸν θίασο τῶν κ. κ. Βεᾶκη—Νέζερ.

Ἡ Θεία: — Ένοια σου, ὅπως ἦταν θά τὰ δάλω. (Φυλάει χαριὰ στὰ συρτάρια κι' ἀθέλητα σιγονταίει. Μικρὴ σιωπὴ).
Χρῆστος, πού τὴ βλέπει ἀξαφνὰ νὰ κλαίη, ζωηρά: — Μὰ ὄχι, ὄχι, ὄχι κλάματα!.. Γιὰ τὸ Θεό!.. Δὲν εἶπα πὼς δὲ θέλω νὰ κλαίτε μπροστά μου; Πὼς νὰ σὰς τὸ πῶ; Θέλετε λοιπὸν νὰ χάσω ὀλότελα τὸ θάρρος μου;

Ἡ Θεία: — Δὲν τῷθελα, παιδί μου. (Σκουπίζει τὰ μάτια της).

Χρῆστος: — Ἄν δὲν μπορῆς, φύγε καὶ στείλε μου τὴν Εἰρήνη.

Ἡ Θεία: — Ὅχι, ὄχι, δὲν κλαίω πιά. Νά, δὲν κλαίω..

Χρῆστος, ἀπότομα: — Κλαίγε ἐπὶ τέλους!.. Τώρα πιά, Τὶ περισσότερο θὰ μοῦ κάνης, τί;.. (* Ἀπὸ μέσα του.) Τὸ καλὸ θάταν νὰ μὴ... (Σωπαίνει. Μικρὰ πιάση. Ἡ Θεία ἐξακολουθεῖ τὴν ἐργασία της. Ἀξαφνὰ ὁ Χρῆστος:) Νὰ ἰδῶ ὅμως πὼς θὰ μὲ ξεγελάσουν αὐτὴ τὴ φορά, νὰ μοῦ κάμουν τὴν ἐγχείρηση χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω. Τὴν πρώτη, θυμάσαι: Μοῦ ἔλεξαν «ἀῦριο, μεθαῦριο...» Μοῦ κάμαν μιὰ ἐνεση μορφίνης τάχα γιὰ τοὺς πόνους, κι' ἄμα κοιμήθηκα, μὲ κατέβασαν στὸ σφαγεῖο καὶ μὲ χλωροφόρμισαν... Κοιμισμένο πάλι μανέβασαν. Κι' ἄμα ξύπνησα κι' ἔκανα νὰ κουνηθῶ, «μὴ! μοῦ φώναξε ἡ Ἀδελφὴ» μὴ κι' εἰσάστε ἐγχείρισμένους! — Μπᾶ;.. ἀλήθεια;... » Ναι, τώρα ὅμως... πού τὸ ξέρω αὐτὸ τὸ περὶ τι; Τὶ ἄλλο θὰ βροῦν αὐτοὶ οἱ χασάπιδες, τί;..

Ἡ Θεία, ἀπὸ τὸ τραπέζι πάντα: — Ἔ, κάτι θὰ βροῦν... Δὲν θὰ σοῦ πῶνε βέβαια «πᾶμε τώρα!»...

Χρῆστος, εἰρωνικά: — Βέβαια!.. Φιλανθρωπία!.. [Μένει σκεπτικός. Ἡ Θεία τὸν κρυφοκοιτάζει μὲ πόνο κι' ἐξακολουθεῖ τὴν ἐργασία της.

Σὲ λίγο μπαίνει ἀπὸ τὸ βᾶθος ἡ Εὐτυχία, — μητέρα τῆς Φλώρας κι' ἀδελφὴ τοῦ Χρήστου, — πού εἶχε πάει στὰ μαγαζιά νὰγοράση φανέλλες γιὰ τὸν ἀδελφὸ της.]

Εὐτυχία, ζωηρά: — Σοῦ ὀρθῆκα!.. Χρηστάκη μου, ἔκτακτα πράγματα!.. Ἔνα μάλλι τόσο μαλακό, ἕνα πλέξιμο τόσο φρατὸ!.. Τώρα θὰ τὰ στείλουν καὶ θὰ τὰ ἰδῆς.

Χρῆστος: — Σ' εὐχαριστῶ. Μὰ δὲ θέλω νὰ ἰδῶ τίποτα!

Εὐτυχία, μὲ ἀπορία: — Γιατί; (Κοιτάζει ἐξεταστικὰ τὴ Θεία.)

Ἡ Θεία, τῆς γνέφει νὰ μὴ τοῦ ἀπαντήση: — Τὰ φυλάμε... Ὁ Χρηστάκης δὲ θέλει νὰ μείνῃ τίποτα πάνω στὸ τραπέζι του...

Εὐτυχία: — Ἐχει δικίο... Νὰ βοηθήσω κι' ἐγὼ... (Πλησιάζει τὸ τραπέζι. Οἱ δύο γυναῖκες ἀνοικοκλειοῦνε τὰ συρτάρια καὶ φυλάνε τὰ γράμματα. Ἡ Εὐτυχία σιγὰ στὴ Θεία: Ἔπρεπε τίποτα;

Ἡ Θεία, σιγὰ στὴν Εὐτυχία: — Φοβᾶται... τὸ συλλογιέται...

Εὐτυχία, σιγὰ στὴ Θεία: — Λές: (Πιάνει μιὰ φωτογραφία, σὲ κορζίνα, πού ἦταν ἀπάνω στὸ τραπέζι.)

Χρῆστος, πού τὴ βλέπει, στὴν Εὐτυχία: — Ναι, ναί. Καὶ τὴ φωτογραφία τῆς μητέρας μου. Κρύψτε τὴν κι' αὐτὴ!

Ἡ Θεία: — Μὰ σὺ δὲν εἶπες πὼς θὰ τὴν πάρης μαζί σου, στὴν Κλινικὴ;...

Χρῆστος: — Δὲν τὴ θέλω. Ὅχι. (Σωπαίνει, καὶ σὲ λίγο, ξαναρχίζοντας τὴν διμιλία πού διέκοψε ἡ Εὐτυχία:) Καὶ θὰ αἰστανθῶ πάλι ἐκεῖνο τὸ κενὸ μέσα μου, τὸ ψυχρὸ, τὸ φοβερὸ;... καὶ ἀρχίσουν ἔπειτα πάλι οἱ τρομεροὶ ἐκείνοι πόνοι, νὰ σὰς φωνάζω: «ἐνεση, γιὰ τὸ Θεό, μορφίνη!» — Μὰ δὲν κάνει νὰ πάρης κι' ἄλλη... — Γιὰ τὸ Θεό!

Εὐτυχία: — Μὴν τὰ θυμάσαι αὐτά, Χρηστάκη μου...

Ἡ Θεία: — Κι' ὁ γιατρός εἶπε πὼς αὐτὴ τὴ φορά δὲν θὰ πονῆς τόσο...

Χρῆστος, μὴ δίνοντας ἀκρόαση, ἐξακολουθεῖ: — Κι' ἔπειτα κείνα τὰνάλατα ζουριά, τὰνάλατα φαγιὰ, τὰ γάλατα τὰ αἰώνια, οἱ ἀηθίες... γιὰ μέρες, γιὰ ἑβδομάδες!.. Κι' ὁ πυρετός, καὶ τὰ θερμόμετρα, κι' ἡ πλῆξη, κι' ἡ στενοχώρια, κι' ἡ ἐξάντληση, κι' οἱ ἐφιάλτες... Ἄχ, καὶ γιατί ὄλ' αὐτά; Γιατί ὄλο αὐτὸ τὸ φοβερὸ, τὸ ἀνάκουστο μαρτύριο; — Γιὰ νὰ ζήση, νὰ ψευτοζήση ὁ κατὰδικος πέντ' ἔξη μῆνες ἀκόμα!

Ἡ Θεία: — Ὁ, λένε ἔξη μῆνες' μὰ τὸ ξέρουν κι' αὐτοί;

Χρῆστος, πικρά: — Μπορεὶ καὶ λιγώτερο, ναί.

Εὐτυχία, ἐνθαρρυντικά: — Περισσότερο, Χρηστάκη μου! Χρόνια ὀλάκαιρα!..

Χρῆστος, ξαφνικά, μ' ἔξαψη: — Ἔ, λοιπὸν δὲν πάω! Δὲ θὰ πάω! (Σηκώνεται).

Ἡ Θεία: — Χρηστάκη μου;!..

Χρῆστος, δυνατά: — Αὐτὸ πού σὰς λέω! Δὲ θὰ κάμω ἐγχείρηση!

Εὐτυχία, παρακαλεσά: — Γιὰ τὸ Θεό!.. (Τὸν πλησιάζουν.)

Χρῆστος, τὶς σπρώχνει: — Ὅχι! Δὲν πάω πουθενά! Θὰ καθήσω ἐδῶ ὡς που νὰ πεθάνω! (Σουλατοῦρει νευρικά, παρὰφορα, μιλώντας:) Ὅσο πιὸ γρήγορα, τόσο καλύτερα! Θὰ πονῶ; Μορφίνη! Μορφίνη ὡς που νὰ πεθάνω!.. (Στέκεται:) Ἄν δὲν τῷθερα, μάλιστα! Θάχα τὴ δύναμη, μαζί μὲ τὴν ἀγνοία καὶ τὴν ἀνυποψία, — ἔτσι καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα, ἂν ὑποφιαζόμουν ποτέ. Μὰ τώρα, τώρα πού τὸ ξέρω, εἶναι ἀδύνατο! Δὲν ἔχω τὴ δύναμη! Δὲν ἔχω τὸ θάρρος!.. τὸ θάρρος!.. (Σκινᾷ πάλι.)

Ἡ Θεία, ἀπὸ πίσω του: — Μὰ, παιδί μου... συλλογίσου..

Εὐτυχία, ἀπὸ πίσω του: — Συλλογίσου, Χρηστάκη μου..

Χρῆστος, γυρίζει ἀπότομα καὶ στέκεται μπροστὰ τους: — Ναι, τὸ συλλογιέμαι! Πὼς, πὼς θὰ ζήσω ἐγὼ ὡς που νὰ πεθάνω... Αὐτὴ ἡ ζωὴ μπορεὶ νὰ παραταθῆ κι' ἕνα μῆνα, καὶ δυὸ... Καὶ θᾶναι κάτι τρομερὸ, ἀνυπόφορο!.. Ποιός, ποιὸς ἀνθρώπος βρέθηκε ποτέ στὴ θέση τῆ δικῆ μου; (Φωνάζει κλαυτά:) Ἄχ, γιατί νὰ μοῦ τὸ πῆτε; γιατί, γιατί;!.. Τὶ σὰς ἔκανα;... τί σὰς ἔκανα!.. (Πέφτει σὲ μιὰ πολυθρόνα, πιάνοντας τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δυὸ χέρια.)

Εὐτυχία, κοντά του: — Χρηστάκη!.. Γιὰ τὸ Θεό!.. Μὰς σπαράζεις!..

Ἡ Θεία, ἀπομακρύνεται ἐνόνοντας τὰ χέρια μάτελλισια: — Δυστυχία μου!.. Δυστυχία μας!

Εὐτυχία, σκύβοντας λίγο στὸ Χρηστάκη: — Ἐσὺ δὲν τὸ θέλησες;... Δὲν ἐχάλασες τὸν κόσμο νὰ τὸ μάθης;.. δὲν μὰς ἀνάγκασες νὰ σοῦ τὸ ποῦμε; Κι' ἔδειξες τόσο εὐχαρίστηση πού ἔμαθες τὴν ἀλήθεια!..

Χρῆστος, πεσμένος, θρηνητικά: — Ἦμουν τρελός!.. Ἦμουν τρελός!.. Δὲν ἔπρεπε νὰ μὲ πιστάψετε! δὲν ἔπρεπε νὰ μοῦ τὸ πῆτε!..

[Αὐτὴ τὴ στιγμή, ὁ Γιάγκος, ὁ ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Χρήστου, ἀκούγοντας τὶς φωνές, μπαίνει τρομαγμένος ἀπὸ τὴ θύρα τοῦ βᾶθους καὶ τὴν ἀφίνει ἀνοιχτὴ]

Γιάγκος: — Τὶ εἶναι;... Ὁ Χρῆστος;...

Χρῆστος, τὸν ἀκούει καὶ πετιέται ἔξω φρενῶν: — Φύγε σὺ!.. Φύγε νὰ μὴ σὲ βλέπω στὰ μάτια μου!.. Ἐσὺ μὲ ἔχασες!.. Ἐσὺ μὲ κατὰστρεψες!.. Χαϊρέκακε! μοχηθρὲ

ΕΔΩ ΑΣ ΚΑΘΙΣΩ

Ἐδῶ ἄς καθίσω, στὸ σπασμένο μάρμαρο.
Πὼς ταιριάζουν τὰ ἐρίπια τώρα γύρου μου!
Βουβὴ καὶ νεκρὴ ἔναι ἡ ψυχὴ τους
Σὰν τοὺς κόσμους πού ἐντὸς μου ριμάζουνε.

Ἐἴταν αἰθέριος Παρθενῶνας μέσα μου,
Τώρα πέφτουνε, πέφτουν τὰ κομμάτια του,
Κι' ἀντάμα γρικῶ στὴν ψυχὴ μου
Ξεκολλώντας νὰ πέφτουν οἱ πόθοι μου.

Ἔτσι πένθιμο ἀπλώνει τὸ φθεινόπορο:
Σέρνει ὁ ἀγέρας τὰ φύλλα χάμου κίτρινα,
Κι' ἀπάνου στὰ οὐράνια πληθειοῦν
Σκοτεινὰ κι' ἀργοκίνητα σύνεφα.

Κι' ἀπὸ ψηλά, τοῦ δειλινοῦ σταλαζόντας
Τὸ κλάμα, ἀργὰ στὰ ἐρίπια ἀπάνου χύνεται
Κι' ἀργὰ τὸ γιουλί του χλωμαίνει,
Σὰν καντῆλι σὲ τάφο πού σβύνεται.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΛΑΣ

Φλερτάροντας ὡς μούχρωνε...

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΑ

— Τῆς ντάλιας τ' ἀκροπέταλα κιτριάνισαν:
λαφρὸ, μιὰ ἀράχνη, σάβανο τῆς κλώθει....
— Σὲ πλατυὰ ξεφυλλίσματα
τὴ μαράναν οἱ πόθοι.

— Τῆς ντάλιας φυλλοβόλησαν τὰ πέταλα
κι' ἀπόμεινε στὸ βάζο τὸ μισχάρι....
— Πεταλοῦδες' φτερογιάσανε
πρὸς τὸ σύθαμπο, σμάρι.

— Ἐρμο στὸ βάζο, τὸ μισχάρι, ἐγλώμιανε
καὶ τὸ λιχνίζει ἀνάλαφρα τ' ἀγέρι....
— Μιὰ θαμπὴ φλόγα θάφτανε
νὰ γενῆ νεκροκέρι.

ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ

ζηλιάρη!.. Γιατί νὰ μοῦ πῆς πὼς θὰ πεθάνω; Γιατί νὰ μοῦ δώσης ἐκεῖνο τὸ χαρτί;

Γιάγκος, κατάπληκτος, ἀντὶ νὰ φύγῃ, τρέχει στὸ Χρῆστο, σὰ νὰ θέλῃ νὰ τὸν πιάσῃ, νὰ τὸν ἡσυχάσῃ: — Ἐγὼ;... Καὶ τί σοῦ φταίω τώρα ἐγὼ;... Ἐχάσες, ἀδερφέ, τί μοῦ ἔκανες γιὰ νὰ σοῦ τὸ δώσω;

Χρῆστος, κατὰμουτρα: — Ἐπρεπε ν' ἀντισταθῆς! ἔπρεπε νὰ ἐπιμείνης! ἔπρεπε νὰ μοῦ πῆς ἕνα ψέμμα!.. Μὰ καὶ πότε σὺ ἀντισταθῆκες στὴ ζωὴ σου; πότε ἔδειξες δύναμη ἀντρίκια;... Τέτοιος ἦσουν καὶ τέτοιος θὰ εἶσαι αἰώνια!.. Ποτέ μου δὲν εἶδ' ἀπὸ σένα παρὰ κακὸ. Καὶ τώρα μοῦ ἔκανες τὸ μεγαλύτερο. Ἐσὺ! ὁ ἀδερφός μου!.. Κἀν! Κἀν! (* Ὁρμᾶ στὸ Γιάγκο παρὰφορος' οἱ γυναῖκες, τρομαγμένες, τὸν κρατοῦν' ἐξακολουθεῖ ἀκράτητος.) Γιατί νὰ μοῦ πῆς πὼς θὰ πεθάνω; γιατί;... Δὲν τῷθερες, δὲν τὸ καταλάβαινες πόσο θὰ μ' ἔκανες δυστυχισμένο; Καὶ νὰ, δὲν μᾶφεςες ὅτε τὴ δύναμη γιὰ μιὰ ἐγχείρηση, πού θὰ παράτεινε τὴ ζωὴ μου λίγους μῆνες! Κακοῦργε! Κακοῦργε!..

[Ἡ Φλώρα ἀκούει κι' αὐτὴ ἀπὸ μέσα τὶς φωνές, τρέχει, φτάνει στὴ θύρα τοῦ βᾶθους τὴν ἀνοιχτὴ, βλέπει τὸ θεῖο της σὲ τέτοια μανία καὶ καρφώνεται κεῖ, σαστισμένη... Τότε, ἀκούγοντας τὰ τελευταῖα του λόγια, τὰ ἐννοεῖ ὅλα καὶ ὀρμᾶ μέσα, κλαίοντας καὶ φωνάζοντας σπαραχτικά:]

Φλώρα: — Ὁ θεῖός μου;!.. Ὁ θεῖός μου;!.. (Ὁλοένα δυνατώτερα.) Ὁ θεῖός μου;!.. Ὁ θεῖός μου;!.. (Πέφτει σὲ μιὰ καρέκλα κι' ἐξακολουθεῖ νὰ κλαίη ἀπελπιστικά.)

Χρῆστος, τὴν ἀκούει, σωπαίνει, συνέχεται κι' ἔπειτα μὲ πόνο βαθύ: — Ἄ, ἡ Φλώρα!.. τᾶκουσε κι' ἡ Φλώρα!.. τᾶμαθε κι' ἡ Φλώρα!.. Τὶ ἔκανα! τί ἔκανα!..

Δὲ μοῦ μένει πιά οὐτ' αὐτὴ ἡ παρηγοριά γιὰ τὶς τελευταῖες μου μέρες!.. Δὲν θὰ ξαναἰδῶ τὸ πρόσωπό της γελαστό!.. Θὰ κλαίῃ κι' αὐτὴ μπροστὰ μου καὶ θὰ τὴ διώχνω!.. Νά τῆ! Νά τῆ!.. Ἄ, τί δυστυχισμένος πού εἶμαι!.. Ἄ, τί δυστυχισμένος!.. (Πιάνει τὸ κεφάλι του καὶ πέφτει κάτω μὲ τὰ γόνατα.)

[Ἀδελφία]

ΣΗΜ. Στὴν Ἀ' Πράξη. Εἶναι κάποιο διαγνωστικὸ πού εἶχ' ἔρθῃ ἀπὸ τὴ Γερμανία. Ἀπ' αὐτὸ ὁ Χρῆστος εἶχε μάθει τὴν κατάστασή του.

ΑΓΑΠΗ

Δροσούλα τὸ ἴλαρὸ τὸ πρόσωπό της,
κι' ἐγὼ ἦμουν τὸ κατὰξερὸ ἀσφοδίλι.

Πὼς μ' ἔσεισε τὸ ξύπνημα μιᾶς νιότης,
πὼς ἐγελάσαν τὰ πικρά μου χεῖλη!

Σάμπως τὰ μάτια της νὰ μοῦ εἶπαν ὅτι
δὲν εἶμαι πλέον ὁ ναυαγὸς κι' ὁ μόνος,
κι' ἐλύγισα σὰν ἀπὸ τρυφερότη
ἐγὼ πού μ' εἶχε πέτρα κάνει ὁ πόνος.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ

Στὴν Ἀκρόπολιν τοῦ 1810 — Ἀπόβραδο.

(Ὁ Βύρων κατάμονος στέκεται ἐκστατικὸς πρὸ τοῦ Παρθενῶνος. Ἐξαφνα ξεγλιστρᾷ πίσω ἀπ' τὰ ἔρειπια μιὰ λιγερὴ Τουρκοπούλα. Εἶναι κατάμαυρα ντυμένη καὶ μὲ σκεπασμένον τὸ πρόσωπο, ἔτσι ποὺ νὰ φαίνονται μόνο δυὸ ὄρατα μάτια. Εἶναι δὲν εἶναι δεκοχτὼ χρόνων. Τοῦ ἴμιλει πρώτη.)

ΓΚΙΟΥΛ-Α-Ι-ΣΣΕ :

Ὁμορφονίε, γιατί εἶσαι λυπημένος ;
δὲν πᾶν στὴ νιότη, στὴν παλληκαριά,
καὺμοὶ καὶ πόνοι ποῦ ἀσπλαχνα ἀυλακῶνουν
ροδόλευκη κι' ἀστραφτερὴ θωριά.

ΒΥΡΩΝ :

Τὰ μάτια σου ποῦναι γεμάτα τόλμη
γλυκοχαράζουν ἀφταστὴ ὠμορφιά !
Δεῖξε μου τὴ μορφὴ σου, τὸ φῶς σου ὄλο,
νὰ τῶχω στὸ σκοτάδι συντραφιά.

— Ἄν δεῖξω τὴ μορφὴ μου τί μοῦ μένει ;
Τὸ πρόσωπό μου θὰν τὸ ξέρεῖ αὐτὸς
ποῦ στὸ πλευρό του πάντοτε θὰ μ' ἔχη,
καὶ ποῦ θὰ μοῦ εἶναι σύντροφος πιστός.

— Εἶσαι ὠμορφη ; Αὐτὸ μ' ἐνδιαφέρει.

— Μόνη μου νὰ παινιέμαι εἶναι ντροπὴ.
Καὶ μήπως ξέρω κι' ὄλας ; . . .

— Δὲν τὸ ξέρεις ; !
Δὲν ἔτυχε κανένας νὰ στὸ πῆ ; !

— Μονάχα ἡ γυναῖκα ποῦ μὲ λούζει
μοῦπε μιὰ ἡμέρα, πῶς καμμιά ἄλλη νιά . . .
(γελάει προκλητικὰ καὶ κάνει νὰ φύγῃ).

— Μὴ φύγῃς ! . . . (τὴν πιάνει ἀπ' τὸ χέρι).

— Μὴ ! . . .

— Γιὰ μιὰ στιγμή καὶ μόνη

σκόρπισ' αὐτὴ τὴ μαύρη καταχνιά ! . . .

Ὅσο βαστάει μιὰ ἀστραπή στὸ χάος,
ὅσο βαστᾷ ἕνας καρδιάς παλμός.

(τῆς ἀνασηκώνει τὸ κάλυμμα καὶ φαίνεται τὸ ὄ-
ρατο τῆς πρόσωπο. Αὐτὴ τότε ξανασκεπάζεται μὲ βία).

— Τρελλέ ! ἀλλοίμονό μας κι' ἂν μᾶς εἶδαν ! . .

— Ἄς μᾶς ἐνώση ἕνας ὠμορφος χαμός.
(τὴν πλησιάζει μὲ ἀνοιχτὲς ἀγκάλες).

— Φύγε ὦ φύγε ! . . μὴ μὲ πλησιάζῃς. (ἀπομακρύν-
ῃνδ' ἔνω μπόρεις νὰ πάθῃς κάθε τι... [νεται λίγο].)

— Παθαίνει μόνο ὁποῖος φοβάται . . ποιὰ εἶσαι ;

— Ἡ Γκιουλ-Ἀϊσσέ εἶμαι . . ἡ κόρη τοῦ Κατῆ.
Μ' ἔφεραν ἀπ' τὴ Θήβα νὰ μὲ δώσουν
στὸ Χουσεῖν τὸν ἀνεψιὸ τοῦ Ἀγᾶ . . .

— Τὸν θέλεις ;

— Δὲν τὸν ξέρω . . .

— Μὴν τὸν παίρνεις.

— Ἀλλοίμονό μου ! . . εἶναι τῶρ' ἀργά.

— Θὰ σ' ἄρπαξα ὄραία Τουρκοπούλα,
θὰ σ' ἔπαιρνα νὰ φύγωμε μακριά . . .
μὰ ἔχω ἄλλοῦ τὸν νοῦ μου σκλαβωμένο,

(δείχνει τὸν κατασπασμένο Παρθενῶνα καὶ πιέζει τὸ
στήθος του).

σκυλλί ἔχω λυσσασμένο στὴν καρδιά.

— Μ' ἕνα φιλι ἡμερόνω τὴν καρδιά σου,
μὰ φύγε . . , κάποιον βλέπω ἀπὸ μακριά . . .
μᾶς πλησιάζει . . . (κινεῖται νὰ φύγῃ).

— Φεύγεις ; . . καὶ γιὰ πάντα ; ! . .

— Ὅλα γραμμένα εἶναι στὸν ντουινιά !

(γρήγορα).

Ποιὸς ξέρει, καὶ ἂν περνῶντας καμμιά ἡμέρα
δὲν δῆς ἀπ' τὰ καφάσια τὰ κλειστά,
τριαναφυλλάκι κόκκινο νὰ πέση,
ἀγάπη μου, στὰ πόδια σου μπροστά ! . . .

(χάνεται).

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

PAUL VERLAINE

ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ἐσπρωξα τὴ στενόπορτα ποῦ δύσταζε ν' ἀνοίξῃ.
Μέσα στὸν κήπο τὸν μικρόν, ἔπ' ἔλαμπεν ὁ ἥλιος
ἀργὰ-ἀργὰ ὁ πρωῖνός, κεντώντας καθέν' ἄνθος
μὲ μιὰν ὀργὴν ἀχτίδα του, — περπάτησα λιγάκι.

Ὅλα σὰν πρὶν. Ξανάδα τα. Τὸ ταπεινὸ τ' ἀπόσκιο,
τῆς ὠμορφῆς κληματαριάς, μὲ τίς πλεχτὲς καρέκλες . . .
Τὸν ἴδιο πάντα τοῦ νεροῦ τὸν ἀσημένιον ἤχο,
καὶ τὸν αἰώνιο στεναγμὸ τῆς γερασμένης λεύκας.

Τ' ἄνθη σὰν πρῶτα σπάραζαν, σὰν πρῶτα. Καὶ τὰ
[κρίνα
στὸν ἄνεμο περίφανα ζυγιάζονταν. Τ' ἀηδόνια
ποῦ διάβαιναν κι' ἐρχόντουσαν, ὦ ! πῶς μὲ ξέραν ὄλα !

Ἀκόμα αὐτὴ τὴ γύψινη νεράιδα ξαναβρῆκα,
στὴν ἄκρη τῆς δεντροστοιχίας, π' ὁ γύψος τῆς, ξε-
[φτῶντας,
— Χαλάζι μὲσ' τὴ μυρουδιά τῆς ρεζεταῆς, σκορπιέται.

Αὐγουστος 1922.

Β. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΗΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Η ΤΕΧΝΗ ΒΑΙ Η ΖΩΗ

Ἐπάρχουν ποιητὰι ποῦ τὸ ἔργο τους μᾶς συγκι-
νεῖ, μεταδίδοντάς μας, ἐπεκτείνοντας καὶ στὴν ὑπαρξή
μας, τὸν κραδασμὸ ποῦ ἐδόνησεν ἐκείνους· ὑπάρχουν
ἄλλοι ποιητὰι, ποῦ, μὲ ψυχραιμία σατανικοῦ ἀλλημι-
στοῦ, καταστρώνουν τὸ ποίημα σὰν ἕναν ὑπολογισμὸ
μαθηματικὸ, σὰ μιὰ χημικὴ συνταγὴ: ἀνασύρουν
ἀπὸ τὰ φιλόλογα θησαυροφυλάκιά τους λέξεις μεθυ-
στικές, τόνους ἐρεθιστικούς, ὀίμους ποῦ φέρνουν ἐγκε-
φαλικὴν ἔξαψη· καὶ μὲ ἀπόλυτην ἐμπιστοσύνη, μᾶς
κερνοῦν τὸ παρασκευασμὸν τους: εἶναι ἀπαθεῖς, καὶ τοὺς
πιστεύουμε ἐνθουσιασμένους, εἶναι ἰσορροποὶ καὶ τοὺς
πιστεύουμε γεμάτους πάθος· τὸς πιστεύουμε θησαυροῦς
ἀκένωτους συγκινήσεως, — κ' εἶναι οἱ ἔμπειροὶ ἀνατό-
μοι, οἱ ὀρθολογισταὶ αἰσθητικοί, ποῦ ξέρουν νὰ θί-
ξουν μὲ ἀσφάλεια καὶ ἀποτέλεσμα. — Τὸ ἴδιο κ' ὅταν,
πολὺ νέοι, ἀκούγαμε τίς τραγουδίστρες τῶν μελαγχο-
λικῶν ἀλκων, — ἡ ψυχὴ μας, ζωηρὴ, «παρθένα ἀπὸ
ἤττες», διψασμένη γιὰ πάθος, ἐμάντευε τρικυμίες στὰ
τρεμουλιάσματα τῆς φωνῆς τους, θέρμη στὰ κινήματά
τους, ἐσωτερικὴν αὐθυποβολὴν στὶς πόδες τους· τὸ
χρῶμα τοῦ τραγουδιοῦ τους ἐξέσταινε τὰ νεκρά, τὰ
παλιὰ τὰ παγωμένα λόγια, τοὺς πεθαμμένους τόνους,
ἢ ἔκανε τὴν καρδιά μας νὰ κλαίῃ, τὴ φαντασίαν μας νὰ
ὄνειρεύεται . . . Ὑστερα, τὰ εἶδαμε ψεύτικα ὄλα καὶ,
κνηνητοὶ ἀπογοητευμένοι, μάταια ζητᾶμε μιὰ σπίθα
ἀλήθειας, ἕνα σπασμὸ, ἕνα χαμόγελο ποῦ νὰ μὴ μᾶς
φέρῃ αὐτόματα τὴν πικρὴ δυσπιστία.

Ἡ ποίησις, ποῦ ξεχειλίζει ἀπάνω ἀπὸ μιὰν ἀρχι-
τεκτονημένην, ζυγισμένην δημιουργίαν, μοιάζει μὲ τὴν
ἄχνη ποῦ ξεθυμαίνει ἀπάνω ἀπὸ ἕνα μεθυστικὸ ποτό·
βγαλμένη ἀνάμεσα ἀπὸ ἀναλογίαν τῆς ὕλης, ἀνεβαίνει
μιὰ στιγμή, στὸ πνεῦμα: ἀφοῦ ἐξατμισθῇ, ἀπομένει
στὸ ποτήρι ἕνα κρᾶμα ὕλικό, βαρὺ, αἰσθητό, κατάλ-
ηλο γι' ἀνάλυσι. Τέτοιος εἶναι ὁ χαρακτήρας τῆς
ποιήσεως: μιὰ στιγμιαία ἀνάτασις τῆς ὕλης, γεμάτη
ἕλιγγος καὶ μέθη, τάνυσμα πρὸς τὰ ἄνω — κ' ὕστερα
ἐπιστροφή . . .

Πόσο μεροληπτικὰ φιλόστοργοι εἴμαστε πρὸς τοὺς
ποιητὰς ποῦ μᾶς διερμηνεύουν, ποῦ, κάποια ψυχικὴ
συγγένεια, περιγράφουν πιστότερα τὸ ἄτομό μας: δὲ
βλέπομε πιά τὸ ἔργο τους ἀντικειμενικά, σὰν ἔργο
τέχνης, παρὰ ὑποκειμενικά, σὰν συνεργάτες του· τονώ-
νομε τίς ἀσθενεῖς γραμμὲς του μὲ τὸν λυρισμὸν μας,
σφουγγίζομε τὰ ἐλαττώματά του μὲ τὴν ἐπέμβασίν μας,
κ' ἐνθουσιασμένοι μὲ τὸν ποιητὴν, ἀγνοοῦμε πῶς ἢ
ἴδια ἢ ψυχὴν μᾶς ἐπρομήθευσεν τίς θεϊκὲς αὐτὲς

στιγμὲς. Εἴμαστε τόσο ἀφιλοκερδεῖς προκειμένου γιὰ
τίς ἀγνότατες αὐτὲς συγκινήσεις !

Ἐνας συγγραφεὺς κρίνεται, βαθμολογεῖται, κατα-
τοπίζεται ἀπὸ τὸ τελειωμένο του ἔργο· πλάνη: ὁ συγ-
γραφεὺς βρίσκεται μέσα στὶς σημειώσεις του, μέσα
στὸ ἔργο ποῦ δὲν παρουσίασε· ἐκεῖ εἶναι οἱ ἀληθινὲς
του τάσεις κ' οἱ ἀξιομίμητες προθέσεις του· δίνοντας
κατὰ διαστήματα ἄλλες ἐργασίες, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ
ἤττον πάρεργες, προοιμιακὲς ἢ συμπληρωτικὲς, ἔστρεφε
πάντα τὸ νοῦν του πρὸς τὸ ἀτελὲς του ἔργο· καὶ ποτὲ
δὲν ἐπίστεψε πῶς εἶναι τόσο ἀξιο, ὥστε νὰ ἰδῇ τὸ
φῶς, ὅπως τ' ἄλλα.

Ἀγαποῦμε τὸ ἡδονικὸ ἔργο μερικῶν ποιητῶν ὄχι
σὰν ἕνα ἔργο τέχνης, ἀλλὰ σὰν ἕνα πάθος· ὅπως ὁ
μορφομομανὴς τὴ μορφὴν του, ὅπως ὁ ἀπατημένος
ἐραστής τὴν ἐρωμένην, ὅπως ὁ ἀλκοολικός τὸ οἶνο-
πνευμα· μάταια θὰ ζητήσετε λογικὴ σ' ἕνα τέτοιο
πάθος.

Ρωμαντισμὸς εἶναι ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς ποῦ
ξέρει πῶς τριγύρω της ὑπάρχει καὶ κάτι ἄλλο ἐκτὸς
ἀπὸ τὰ φαινόμενα.

Μιὰ σελίδα καλογραμμένη, βαθειὰ κ' ἐπιμελημένα,
μοιάζει μὲ μιὰ πνευματικὴ συγκομιδὴ: μᾶς φέρνει
τὴν ἀνησυχίαν τῆς γονιμότητος· τὴ βία, τὴ σπουδὴ·
ἔχομε ἐμπρὸς μας καρποὺς ἀφθονοῦς, ὄριμους, γε-
μάτους χυμό, πλοῦτον ἀνεκμετάλλευτο· ὄλ' αὐτὰ πρέ-
πει νὰ τοποθετηθοῦν, καθ' ἕνα στὴ θέσιν του· ἢ πυ-
ραμίδα τοῦ διανοητικοῦ μας σοκροτήματος θ' ἀνέβῃ
μιὰ πηδᾶμὴ ψηλότερα· ἢ αἰσθητικὴ μας συνείδησις θὰ
βαθύνῃ μιὰ γραμμὴ περισσότερο. Γι' αὐτὸ καὶ μιὰ
σελίδα εἶν' ἕνας κόσμος ποῦ μπορεῖ κανεὶς νὰ ὄνει-
ρευθῇ.

Τὸ διήγημα δὲν εἶναι μόνο μέλλον· εἶναι καὶ πα-
ρόν· καὶ κυρίως παρόν: δὲν γράφεται γιὰ τὸ «πα-
ρακάτω», παρὰ γιὰ τὸ «τῶρα», ὄχι γιὰ τὴ συνέχεια,
παρὰ γιὰ τὴ στιγμή.

Ἡ τέχνη εἶναι ἀνάλυσις· ἀλλὰ ἡ τέχνη εἶναι
καὶ σύνθεσις κατόπιν ἀναλύσεως: τότε εἶναι δη-
μιουργία.

(«Αἰσθητικὲς Ἀπόπειρες»).

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΓΡΑΣ

Η ΦΥΛΗ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ

Στις δώδεκα του Αύγουστου του 1913 τα «Γράμματα» της 'Αλεξάνδρειας, μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κ. Πάργα, δημιούργησαν μιὰ κίνηση, πού θά μείνῃ ἀλησμόνητη στὸ διανοούμενο κόσμο τῆς 'Ελλάδος καὶ πού θ' ἀποτελῆ πάντα, ἕναν ἀληθινὸ τίτλο τιμῆς γιὰ τοὺς δημιουργοὺς τῆς.

Ἔστειλαν μιὰ ἐγκύκλιο, σὲ δικούς μας καὶ ξένους διανοουμένους καὶ κοινωνιολόγους, προσκαλώντας τους νὰ ἐργαστοῦν μαζί τους, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ καθορίσουν τίς «Μελλοντικὲς Κατευθύνσεις τῆς Φυλῆς», ὅπως αὐτὴ παρουσιάζονταν τότε, δηλαδὴ μεγαλωμένη ὑστερ' ἀπὸ τοὺς δυὸ Βαλκανικοὺς πολέμους.

Καὶ ἀργότερα, μέσα σ' ἕνα κομψοτυπωμένο διέβλο, βλέπουμε κάμποσες ἀπάντησες, πού κάτω τους παραλαμβάνουν τὰ ὀνόματα τῶν —'Ιωάννα Δραγοῦμη—Πέτρου Βλαστοῦ—Δ. Π. Πετροκόκκινου—Γ. Παπανδρέου—Α. Διαμαντοπούλου—Γρ. Παπαμιχαήλ—'Αμίλκα 'Αλιβιζάτου—Ν. Γιαννιῶ—Γιάννη Ψυχάρη—Π. Πετρίδη—Γρ. Σαρρή—Χρ. Χρηστουλάκη—Felix le Dantec—Jean Grave—Henri Lichtenberger κ. ἄ.

Ἡ προσπάθεια, ὅπως εἶπαμε πάρα-πάνω, ὑπῆρξε τίμια, γιατί καὶ οἱ δημιουργοὶ τῆς καὶ οἱ κατοπινοὶ συνεργάτες στήν Ἔρευνα, ἀποτελοῦσαν, σχεδὸν τὸ ἅπαντον τῶν τιμῶν ἰδεολόγων πού μποροῦσε νὰ παρουσιάσῃ ἡ πατρίδα μας. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προσπάθεια ἔλειπε κάτι, ἡ καλλίτερα ἢ προσπάθεια καὶ οἱ δημιουργοὶ τῆς, ἐκτὸς ἐνὸς ἢ δύο, δὲν κατόρθωσαν ν' ἀντικρῶσουν τὰ πράγματα στήν ὠμὴ καὶ ὀλιστική τους ἀποψη καὶ νὰ πετάξουν τίς δλεθρίες ἐπίδρασες τῆς παράδοσης, ἀλλὰ ἀντίθετα ἔβλεπαν τὰ πράγματα μέσα ἀπὸ τὸν δίκον τῆς φακὸ καὶ μιλοῦσαν ἐπιρεασμένοι ἀπὸ τὴν περίφημη ἰδεολογία τῆς μεγάλης ιδέας.

Ἔτσι μίλησαν μὲ τέτοιο τρόπο πού εἶχε —ἐκτὸς λέγω ἀπὸ μιὰ ἢ δυὸ ἐξαιρέσεις—ὡς μοναδικὸν ἀποτέλεσμα, τὰ πορίσματα αὐτῆς τῆς ἔρευνας νὰ εἶναι ἀκατάλληλα γιὰ σήμερα, καθὼς ἐπίσης οἱ δρόμοι πού ὑπόδειξαν νᾶναι ἀκριβῶς οἱ ἀντίθετοι ἀπὸ κείνους πού ἔπρεπε νὰ καθορίσουν, ὡς δρόμους κατάλληλους γιὰ τὴν ἐξέλιξή μας καὶ ὡς ἔθνοιο καὶ ὡς φυλῆς.

Σύμφωνα λοιπὸν μ' αὐτὰ, δὲν καθορίστηκε τὸ σημεῖο πού ἔπρεπε νὰ σταματᾷ ἡ περίφημη ἔθνικὴ ἀποκατάσταση, οὔτε καθορίστηκε ἕνα δίκαιον πρόγραμμα, πού πάνω του νὰ στήριζαν τίς μελλοντικὲς καὶ θεμελιωμένες σχέσεις μας μὲ τὰ γειτονικά ἔθνη καὶ τίς γειτονικὲς φυλές, μέσα ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ τῶν ὁποίων θὰ μπορούσαμε νὰ δοῦμε τὸν καινούργιον μελλοντικὸν πολιτισμό, πού θανατώσαμε ὡς 'Ελλάδα, ὡς Βαλκανικὸν κράτος κ' ὡς ἕνα μέρος μὲ δικὸ του χρώμα

καὶ δική του σφραγίδα, ἀπὸ τὸ σύνθεμα τῶν λαῶν τῆς ἐγγύς 'Ανατολῆς.

Μ' ἄλλα λόγια ὁ ὀλιστικὸς ἱστορισμὸς μπήκε κατὰ μέρος καὶ τὸν ἀναπλήρωσεν ἡ παλιὰ ἱστορικὴ ιδέα τῆς παραδόσης, πού δημιούργησε σὲ παλιότερα χρόνια λογιστατισμὸ, τὴν καθαρεύουσα καὶ πού εἶχε ὡς μοναδικὸ ἀποτέλεσμα τὴν τρομερὴν καταστροφὴ, πού ἐδῶ καὶ δυὸ μῆνες συντελέστηκε κατὰ ὅλων φυσικὸν τρόπο—καὶ εἶναι φυσικὸς, γιατί ὁποιοὺς βλέπει τὰ αἷτια βρίσκει φυσικὰ κ' ὄχι παράδοξα τ' ἀποτελέσματα—ἡ μεγάλη καταστροφὴ στὰ Μικρασιατικὰ πεδία, πού δὲν ἐγκείται κατὰ τὴ γνώμη μας στήν ἀπώλεια ἐδαφῶν καὶ ἀνθρώπων, ἀλλὰ στὸ ἠθικὸ χρεωκόπημα τῆς ζωτικότητός μας, ὡς φυλῆς, ζωτικότητος γιὰ κάθε καὶ σὲ κάθε ζήτημα.

Κι' ἔτσι ἦρθαμε στὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας. Ἐνας σωρὸς ἀπὸ ἐρωτήματα πρέπει νὰ προβάλλῃ σήμερα σὲ κάθε Ἑλληνα διανοούμενο, σὲ κάθε ἄνθρωπο πού ζεῖ στήν Ἑλλάδα καὶ πού κρατᾷ μιὰ πέννα, γιὰ νὰ ἐκφράξῃ τίς σκέψεις του, σ' ὁποῖον-δήποτε τρόπο, σ' ὅποια-δήποτε μορφή.

Καὶ τὰ ἐρωτήματα εἶναι φριχτὰ κ' οἱ ἀπάντησες τόσο τρομερὲς καὶ τόσο τραγικὲς, πού μόνο τὸ βίγος ἀκολουθεῖ τὸ ἀκουσμά τους.

—Τί εἶνε ἡ 'Ελλάδα ὡς κράτος;—γκρέμια ρημάδια.

—Τί ἐγινε ἡ ζωτικότητά μας;—πομφόλυξ ἦν καὶ διερράγη.

—Τί εἶναι ἡ διανόησή μας ὡς ἔθνοιο;—ἕνα ἄτεχνο μωσαϊκὸ πού περιπλανήθηκε στὴ δύση καὶ «πολλῶν ἀνθρώπων ἄστυα καὶ νόον ἔγνω», ἐκτὸς τὸν ἑαυτοῦ του.

—Ποιὰ γνώμη ἔχουν γιὰ μᾶς οἱ γείτονες;—guar-da e passa.

—Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη ἢ δική μας, γιὰ τοὺς γειτονικοὺς λαοὺς καὶ τὸν πολιτισμὸν τους;—'Απορία φάλτου δῆξ. Τὸ ζωτικὸ αὐτὸ ζήτημα γιὰ τοὺς νεωτέρους Ἑλληνας εἶναι terra incognita.

Τέλος ποιὲς εἶναι οἱ μελλοντικὲς μας τάσες μετὰ τὴν καταστροφὴ πού μπορεῖ νὰ χρησιμέψῃ—καὶ τὸ εὐχόμεναι—γιὰ ἀφύπνηση αὐτοῦ τοῦ λαοῦ σὲ τρόπο πού νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τίς ἄθλιες ἐπίδρασες;

Καὶ σ' αὐτὸ τὸ τελευταῖον ἐρώτημα οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων ἢ διανόηση τοῦ τόπου πρέπει ν' ἀπαντήσουν ἀφοῦ σκεφτοῦν καλὰ καὶ μελετήσουν τὸ ζήτημα. Ἄς καταλάβουν καλὰ πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ προκόψῃ μιὰ φιλολογία, μιὰ ποίηση, ἕνα θέατρο ἢ οἱ ἄνθρωποι πού τὰ γράφουν δὲν ἔχουν πρῶτα δημιουργήσει μέσα τους μιὰ σταθερὴ γνώμη πού νὰ στηρίζεται στήν ὀλιστικὴ ἱστορικὴ ἀλήθεια γιὰ τίς τάσες

II

καὶ κατεύθυνσες τῆς φυλῆς στήν ὁποῖαν ἀνήκουσε καὶ γιὰ τὴν ὁποῖα ἐργάζονται. Καὶ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ οἱ Ἑλληνας συγγραφεῖς ἔχουν καθήκον νὰ γνωρίσουνε βαθεῖα τὴν ἀνάπτυξη σ' ὅλες τίς μορφές τῶν γειτόνων Σέρβων καὶ Βουλγάρων καὶ νὰ τὴν καταστήσουν γνωστὴ στὸ Ἑλληνικὸ κοινὸ μὲ μεταφραστικὴ καὶ κριτικὴ ἐργασία. Σ' αὐτὸ τὸν τρόπο δὲν θὰ ὑποτιμήσουμε ποτὲ τὸν γείτονα, θὰ τὸν γνωρίσουμε, θὰ μᾶς γνωρίσῃ κ' ἀκόμα ἴσως τὸν ἐχτιμήσουμε καὶ μᾶς ἐχτιμήσῃ! Τότες κάποιες καινούργιες κατεύθυνσες θ' ἀνατείλουν νέον πολιτισμόν, μὲ τὴν μεγάλην ἐτικέττα ὅτι ἡ ἀνατολὴ ἀποδόθηκε στὸν ἑαυτὸ τῆς!

ΚΩΣΤΗΣ ΜΠΑΣΤΟΥΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΗΜ. Ἦδη ἔγινε μιὰ καλὴ ἀρχὴ μὲ τὴ μετάφραση ἐνὸς λογοτεχνικοῦ Βουλγαρικοῦ ἔργου τοῦ Κωνσταντίνου «Μπαϊ-Γκάνιος» γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ μιλήσουμε ἀργότερα.

V O U

Χαρισμένο στὸ φίλο μου ποιητὴ Τέλλο Ἄγρα.

I

Ἄστέριον πιά νᾶχει χαθεῖ κ' ἀναλαμπὲς μονάχα, στερνὲς πνοές του, ἦρεμα νὰ βάφουνε τὰ γύρω. Καὶ τὸ φεγγάρι δλόγιμο, ἀργό, νὰ ξεπροβάλλει, —Παρθένα ἀργυρομάλλη πού βγαίνει ἀπ' τὸ λου- [τρό τῆς.

Καὶ σὺ μὲ βῆμα ρυθμικὸ θὲ νὰ γοργοσιμῶνεις στὸ μέρος ἔπου ἀπὸ τὰ χτὲς τάξαμε γιὰ νὰ ρθούμε. Ὅρθος ἐγὼ ἀνυπόμονος, ὦρα, νὰ περιμένω ν' ἀντιληφτῶ τ' ἀνέμισμα τοῦ ἄσπρου φουστάνιου σου.

Στὸ σύνορο, πού εἶν' τοῦ ἀγροῦ τὸ μόνον ἀποκοσμί, ἐκεῖ σιμά, νὰ κάτσουμε χωρὶς ν' ἀγγαλιαστοῦμε. Στὸ πρόσωπό σου τῆς ντροπῆς τὸ ροδαλὸ τὸ χρώμα πλατιὰ νὰ ζωγραφίζεται —δαρῦτιμο στολίδι.

Ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ ἔρωτα κανένα νὰ μὴν ποῦμε, Βουβοί, ρεμβοί νὰ βλέπουμε τὴ νυσταγμένη φύσι, κ' ἄβρα τὸ κρινογέννητο χέρι σου νὰ χαϊδεύω πού θὰ σαλεύει ρυθμικά, σὰν χτύπος τῆς καρδιάς [μου.

Κι' ἔταν τ' ἀστέρια πιά ταχτοῦν στὸν οὐρανὸ ὅπως φανάρια ἀεροκρεμάμενα—τότε νὰ σηκωθοῦμε [πάντα κ' ἀφοῦ χαϊδέψω ἄλλη μιὰ τὸ εὐγενικὸ σου χέρι τὸ δρόμο ἀργὰ νὰ πορευτῶ πού βγαίνει πρὸς τὴ [χώρα.

Στὰ γόνατά σου ἀνάλαφρα νὰ γύρω τὸ κεφάλι ἐτοῦτες τίς στερνὲς ποθῶ τοῦ Χινοπώρου ἡμέρες. Ἀπάνωθὲ μου στοργικὰ ὁ οὐρανὸς νὰ στέκει, χλωμός, ὡσὰν τρισέμορφη παρθένα ἀρρωστημένη.

Λαφριά κ' ἄπλατα—σύννεφα ψυχρὰ ἀγνὲς, ἀθῶες, νὰ σέρνονται δισταχτικὰ στ' ἄπειρο τὸ γαλάζιο κ' ἀνάμεσό τους κάποτε σὰ χρυσαφένια φλόγα κανένα ἀστὲρι ἄς φαίνεται, γλυκύτατη ἐλπίδα.

Τῶν φύλλων τὸ λυπητερὸ ν' ἀκούω τὸν ἦχο θέλω πού κίτρινα κ' ἀναιμικὰ κυλοῦνε ἀπὸ τὰ δέντρα. Κι' ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἐγὼ στρέφοντας σὲ σὲ τ' ἀνάβλεμμα [μου τὴν παιδικὴ χλωμάδα σου, γλυκιά μου, ν' ἀντικρῶσω.

Σεπτέμβριος 1922.

B. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΗΣ

ΘΑ ΠΕΘΑΝΩ ΜΙΑΝ ΑΥΓΟΥΛΑ . . .

Θὰ πεθάνω μιὰν αὐγούλα μελαγχολικὴ τοῦ Ἀπριλίου, ὅταν ἀντικρῶ θάνοιγῃ μέσ' στὴ γάστρα μου δειλὰ, ἕνα ρόδο—μιὰ ζωοῦλα—καὶ θὰ μοῦ κλειστοῦν τὰ χεῖλη, καὶ θὰ μοῦ κλειστοῦν τὰ μάτια μοναχὰ τους, σιωπηλά

Θὰ πεθάνω μιὰν αὐγούλα θλιβερὴ σὰν τὴ ζωὴ μου, πού ἡ δροσιὰ τῆς κόμποι δάκρυ θὰ κυλᾷ πονετικὸ, σ' ἄγιο χῶμα πού μὲ ρόδα θὰ στολίσῃ τὴ γιορτὴ μου, σ' ἄγιο χῶμα πού θὰ μοῦ εἶνε κρεββατάκι νεκρικὸ.

Ἄστυ ἀγάπησα στὰ χρόνια τῆς ζωῆς μου θὰ σκορπίσουν καὶ θ' ἀφανιστοῦν μακρὰ μου, σύννεφα καλοκαιριοῦ Ἄστυ ἀγάπησαν μόνο θᾶρθουν νὰ μὲ χαιρετίσουν καὶ χλωμὰ θὰ μὲ φιλοῦνε σὰν ἀχιτίδες φεγγαριοῦ.

Θὰ πεθάνω μιὰν αὐγούλα μελαγχολικὴ τοῦ Ἀπριλίου. Ἡ στερνὴ πνοὴ μου θᾶρθῃ νὰ στὸ πῆ, καὶ τότε πιά ὅση σοῦ ἀπομένῃ ἀγάπη θᾶναι σὰ θαμπὸ καντήλι—φτωχὴ θύμηση—στοῦ τάφου μου τὴν ἀπολησμονιά.

M. ΠΟΛ.

Η ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ ΛΕΙΑ

(Συνέχεια από το τέταρτο φύλλο και τέλος).

Κάλεσε, λοιπόν η Ρηγοπούλα, τη γριά σκλάβια κιάρχισε να της εξιστορεί με λεπτομέρεια, όλα όσα της συνέβηκαν κείνη τη μέρα κι ακόμη κάτι πώτερο, που δὲ σὰς τῶχω πῆ ὡς τώρα: Πὼς κι αὐτὴ ἀγάπησε τὸ ὄμορφο Ρηγόπουλο και πὼς θῆθελε πολὺ νὰ γίνε ταίρι του, γιατί διάβλεπε στὴν ἔνωσή αὐτῆ, τὴν ἐξασφάλιση τῆς εὐτυχίας της, μιᾶς και μόνον ἀγάπη θὰν τοὺς συνέδεε.

Ἡ γριά σκλάβια τᾶκουε ὅλα προσεχτικά, πότε ἀνοίγοντας τὰ μάτια της ἐκπληχτικά και πότε συνωρώνοντας τὰ φρύδια της, δείχνοντας ἔτσι ἐνδιαφέρο. Σὰν τῆς εἶπεν ὅμως ἡ Λεῖα πὼς εἶταν γιὸς τοῦ Ρήγα τοῦ ἀντικρουνοῦ νησιοῦ, ἡ γριά σκλάβια σήκωσε ψηλὰ τὰ χέρια της, ἀφίνοντας τα ὕστερα νὰ πέσουν βαριά πάνω στὰ γόνατά της. Φαινόταν πὼς κάτι ἤθελε νὰ πῆ και δὲν τολμοῦσε.

Ἡ Λεῖα παρατήρησε τὴν ἀλλαγὴ αὐτῆ τῆς σκλάβιας μὰ δὲ μίλησε.

Ἐξωτεροῦ ἡ γριά παίρνοντας ἀπόφαση ἄρχισε νὰ λέει:

— Ἄκουσε, καλὸ μου κιᾶζιο κορίτσι. Τώρα εἶσαι πιά μεγάλη και πρέπει νὰ μάθεις κάτι, που πολὺ σὲνδιαφέρει, ἕνα μυστικὸ που φρόντισα νὰ σοῦ κρατήσω κρυφὸ γιατί δὲν ὑπαρχε λόγος νὰν τὸ μάθεις. Τώρα ὅμως πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ. Πρέπει, μιᾶς κῆρθαν ἔτσι τὰ πράματα.

Ἡ Λεῖα τὴν ἀκουγε γεμάτη περιέργεια, φόβο κι ἀνυπομονησιᾶ. Μάντεψε πὼς κάτι τρομερὸ τῆς εἶταν γραφτὸ νὰκούσει.

— Εἶπε, πὼς τὸ Ρηγόπουλο εἶναι γιὸς τοῦ Βασιλιᾶ τᾶντικρουνοῦ νησιοῦ;

Ἡ Λεῖα ἀρέστησε νὰ χαμηλώσει συμφωνητικά τὴν κεφαλὴ της, μὴ τολμώντας νὰπαντήσῃ με τὸ στόμα.

— Ὅχι, δυστυχημένη, ὄχι! Μὲ κανέναν τρόπο δὲν πρέπει νὰ ταιριάζεις με τὸ Ρηγόπουλο αὐτὸ! Ὅχι! Γιὰ τοὺς θεοὺς ὄχι! Ὅσο κι ἂν σᾶγαπᾶ ὁ νέος, ὅσο κι ἂν σὺ τὸν ἔχεις συμπιθῆσαι ἀπὸ τῆς καρδιά σου, νὰ τὸν ἀγαπήσῃ πολὺ, σταμάτησε τὴν ἀγάπη σου ὡς ἐδῶ, γιατί... γιατί εἶναι παιδὶ τοῦ Ρήγα που σκότωσε τὸν πατέρα σου και που μόλυψε τὴν τιμὴ τῆς δυστυχίας σου μητέρας.

Στὰ λόγια τῆς γριάς σκλάβιας, ἡ Λεῖα, ἔμεινε κεραινοπληχτη, κάτι θέλησε νὰ πῆ, μὰ μόνο ἀναστῆναξε.

— Πᾶνε πολλὰ χρόνια, ξανᾶρχισε ἡ γριά σκλάβια, που ὁ Ρήγας τοῦ ἀντικρουνοῦ νησιοῦ, θέλησε νὰ πατήσῃ ποδᾶρι στὸ νησί μας. Ὁ μακαρήτης ὁ πατέρας σου, βασιλιάς τοῦ τόπου μας, ὑπερασπίστηκε τὸ βασίλειό του τρέχοντας πρῶτος στὴ μάχη. Μέσα στὴ λύσσα τοῦ

θυμοῦ του δὲ φρόντισε νὰ προφυλαχτεῖ. Ἡ ἐκδίκηση τὸν εἶχε ὀλότελα τυφλώσει. Σὰ λιοντάρη ἔτρεχε δεξιά κι ἀριστερά δίνοντας διαταγὰς στοὺς ἄντρες του, ὡσπου ἕνα βέλος ἔχτρικὸ τὸν χτύπησε κατάκαρδα, που πάνω στὸ κοντᾶρι του εἶταν χαραγμένο τὸ σῆμα τὸ βασιλικὸ, ἀπόδειξη τρανὴ πὼς τῶχε ρίξει ὁ Ρήγας τοῦ ἀντικρουνοῦ νησιοῦ. Δὲν ἄργησε πολὺ, ὕστερ' ἀπὸ τὸ σκοτωμὸ τοῦ πατέρα σου, κι ἔχτρικὸς στρατὸς κυρίεψε τὸ νησί μας και πάτησε τὸ παλάτι μας. Ἡ μητέρα σου πέθανε ἀπὸν καμὸ της γιὰ τὸ χάσιμο τοῦ πατέρα σου κι ἀπὸ νιροπή, γιατί ἔπεσε θύμα τῆς ἀνομίας τοῦ ἄκαρδου και φθονεροῦ Ρήγα, που πάτησε τὸ νησί μας. Τότες εἶσους σὺ δυὸ χρονῶν κι ὁ Ρήγας, ὁ καταχτητῆς τοῦ Ρηγάτου τοῦ πατέρα σου, με διάταξε νὰναλάβω τὴν ἀνατροφή σου και τὸ νοικοκυριὸ τοῦ παλατιοῦ. Ἀπὸ τότες εἶμαστε σκλάβοι τοῦ Βασιλιᾶ τοῦ ἀντικρουνοῦ νησιοῦ.

Ἡ γριά σκλάβια σταμάτησε τὴ δῆγησή της περιμένοντας καμιὰν ἐρώτηση τῆς Λεῖας, μὰ ἐπειδὴ ἡ Ρηγοπούλα ξακολουθοῦσε νὰ σωπαίνει, σηκώθηκε, ἡ σκλάβια, και χαιρετώντας ἀποτραβήχτηκε. Σὰν ἔφτασε ὅμως σιμὰ στὴν πόρτα γύρισε κιάρχισε νὰ ψιθυρίζει:

— Ὁ, τι ἔπρεπε, φεγγαροφίλητη Ρηγοπούλα, νὰ σοῦ πῶ, τὸ εἶπα! Τώρα σὺ σκέψου και πράξε. Ἐνα μοναχὰ μὴν παραβλέψεις: Πὼς ὁ νιὸς πᾶγάπησες εἶναι γιὸς τοῦ Ρήγα που σκότωσε τὸν πατέρα σου, εἶναι θρέμα-γέννημα τοῦ φονιά που ἔβαψε τὰ χέρια του, στὸ αἷμα τοῦ γονιοῦ σου και που ἔσβυσε τὸν ἄνομο τὸν πόθο του, στὸ ἀσπίλωτο κορμὶ τῆς μητέρας σου. Κέφυγε ἡ σκλάβια σέροντας τὰ σάνταλά της στὸ μαρμαρόστρωτο πάτωμα τοῦ παλατιοῦ.

Ἡ Λεῖα ἄφησε τὴ σκλάβια νὰ φύγει ἀναζητώντας τὴ μοναξιά. Σὰν ἔμεινε μονάχη βυθίστηκε στὴ σκέψη. Ἡ θέση της εἶτανε δύσκολη, δυὸ φράσεις φωσφορίζανε στὸ μνημονικὸ της, που τῆς προξενούσανε κακό, που τῆς σφίγγανε τὴν καρδιά και που τὴν κᾶνανε νὰ τρέμει ἀπὸ φρίκη, λὲς και μουςκέφτηκε ἀπὸ νεροποντῆ, που τὴν ἔκανε νὰ τουρτουρίζει ἀπὸ δυνατὸ σύγκρου. Ἡ μιὰ φράση ἔσβυσε κῆ ἄλλη φωτοβολοῦσε στὸ μυαλό της: «Ἄ δὲ δεχτεῖς τὴν καρδιά μου ζωντανή, θὰ τὴν δεχτεῖς νεκρή» τὰ ὕστερὰ τὰ λόγια τοῦ νιοῦ και: «Ὁ νιὸς πᾶγάπησες εἶναι γιὸς τοῦ Ρήγα, που σκότωσε τὸν πατέρα σου, και που ἔσβυσε τὸν ἄνομο τὸν πόθο του στὸ ἀσπίλωτο κορμὶ τῆς μητέρας σου» τὰ ὕστερὰ τὰ λόγια τῆς γριάς σκλάβιας. Κι αὐτὴ ἡ φράση ἐπιγράτησε ὄλο τὸ εἶναι τῆς Νεραϊδογέννητης, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἔσβυσε σιγά-σιγά, σὰν τὸν αὐγερινὸ στὸ ἀντίκρουσμα τοῦ ἡλιοῦ.

— Ὅχι! χίλιες φορὲς ὄχι! μονολόγησε ἡ Λεῖα,

“ΕΣΠΕΡΟΣ.”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΙΑΡΥΤΕΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ—ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

Στὴν Ἀθήνα: Κωδῆς Βελμύρας

Στὴν Κέρκυρα: Κωδῆς Μπαδουνοπούλος

Στὴ Χίο: Ἄντρος Λοῦκος

Στὴ Γερμανία: Ἀπόστολος Μαγκανάρης

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ

Ἐδωτεροῦ: | Χρονιατικὴ Δραχ. 30.

Ἐξωτεροῦ: | Ἐξάμηνη » 15.

Ἐξωτεροῦ: Τὸ ἀνάλογο ἀφοῦ προστεθεῖ και τὸ γεωματόσημο.

Ἐπιστολὲς και χρήματα «ΕΣΠΕΡΟΝ» - Σόρα.

σφίγγοντας τὴς γροθιὲς της και τινάζοντας πρὸς τὰ πίσω τὸ κρινόλευκο κεφάλι της, που τὰ ξαντὰ μαλλιά της ἀπλωθῆκαν στοὺς ὀλοστρόγγυλους ὤμους της, σηκώθηκε ἀπότομα και ρίχνοντας μιὰν πορφύρωμα χλαμίδα στὸ κορμὶ της, ἐγῆκε ἀπὸ τὸ ἀνάχτορο και κατέβηκε στὸ περιβόλι.

Τόσο εἶταν ταραγμένη που δὲν ἤξαιρε κι αὐτὴ ἡ ἴδια τὴ τῆς γινόταν. Κατακουρασμένη ἀπὸ τὴν πολλὴ ψυχικὴ κόπωση, ἄρχισε νὰ πλανιέται κάτω ἀπὸ τὰ πρασινοφύλλα δέντρα, ἀνάμεσα ἀπὸ φουντωτὲς ἀναδεντράδες, ἀπὸ κιόσκια, που καταφόρτωτα με λογιῆς-λογιῆς περιπλοκάδες παρουσιάζανε ἕναν ὄγκο ἀπὸ πράσινα φύλλα κι ἀπὸ μυριόχρωμα μοσκοβολούμενα λουλούδια. Σένα ἀπαυτὰ τὰ κιόσκια κάθησε, ἡ Λεῖα, νὰ σκεφτεῖ με ψυχραιμία τὴν ἔπρεπε νὰπαντήσῃ τοῦ ὄμορφου παλληκαριοῦ, που με τόση ἐπιμονὴ τῆς γύρεψε νὰ ταιριάσουν, φοβερίζοντας τὴν πὼς: ἡ ἀρνητικὴ ἀπάντησή της θὰ τοῦ κόστιζε τὴ ζωὴ.

Και ρίχτηκε συνπνέματη, ἡ Ρηγοπούλα, στὴ συλλογῆ. Μιὰ πάλη γενόταν μέσα της, μιὰ τρομερὴ πάλη που σπάραζε τὴν καρδιά της. Τὸ δίλημμα, που σὰν τρομερὸ στοιχειὸ ὕψωνόταν στὴ φαντασίᾳ της, τῆς σταμάτησε κάθε προτίμησή της, δὲ μπορούσε νὰ σκεφτεῖ, ἀδυνατοῦσε νὰ διαλέξῃ, οἱ ἀντίφρασεις εἶταν ἰσοδύναμες: Ἀγάπη και Πρόληψη! Ναι, εἶχε ὄλο τὸ δικαίωμα νὰ πάρῃ ἐκεῖνον που ἀγάπησε και που ἀγάπησε τόσο ἀπροσδόκητα, τόσο παράξενα. Μὰ ὄχι! χίλιες φορὲς ὄχι!, εἶταν ἀδύνατο νὰ συθεθεῖ με τὸ παιδὶ ἐκεῖνου που σκότωσε τὸν πατέρα της και που ἀτίμασε τὴν γλυκειὰ της τὴ μαννοῦλα.

Και γύρισε, ἡ φεγγαροφίλητη, στὸ δωμάτιό της, με παρμένη τὴν ἀπόφαση ἀρνηθεῖ τελειωτικά τὴν πρόταση τοῦ παλληκαριοῦ.

Περάσανε μέρες και μέρες κῆ Ρηγοπούλα ὀλοένα ρεχνότανε στὴ συλλογῆ. Δὲν ἤθελε κανένα νᾶντικρῶζει, με κανένα νὰ μιλεῖ

Σαστισμένοι ὄλο μέσα στὸ παλάτι γιὰ τὴν ἀπότομη ἀλλαγὴ τῆς Ρηγοπούλας, λέγανε πὼς: ἡ Κυρά τους θὰ πέθαινε ἀπὸ μαρasmus και θλίψη, που δὲν ζαίρανε, ἔχτος τῆς γριάς σκλάβιας, ποῖα εἰντουσαν τὰ αἰτία της.

Ἐξωτεροῦ ἀπὸ πολλὰς μέρες, ἡ γριά σκλάβια, ἀποφάσισε νᾶνέβει ἕνα πουρνὸ στὰ διαμερίσματα τῆς Νεραϊδογέννητης γιὰ νὰ τῆνε ρωτήσῃ ἂν μπορούσε νὰ τῆς φανεῖ χρήσιμη σὲ τίποτα ὕστερα με τρόπο νὰ τῆνε συμβουλέψῃ πὼς: ἡ πολλὴ σκέψη θὰ τὴν ἔφερνε, τὸ δίχως ἄλλο, στὸν τάφο.

Ἀνέβηκε, ἡ σκλάβια, τὴ φαρδιά μαρμαρίνη σκάλα, ἀκουμπώντας σὲ κάθε σκαλοπάτι τὸ δεξὶ τῆς χέρι στὸ γόνατό της, δίνοντας ἔτσι δύναμη στὸ γέρικὸ της τὸ κορμὶ.

Χτύπησε τὴν πλουμιστὴ πόρτα τῆς βασιλικῆς κάμαρας. Καμιὰ ὅμως ἀπάντηση.

Ἐαναχτύπησε πὶδ δυνατὰ. Πὶδ δυνατὰ. Μὰ τίποτα! Μιλιά! Τσιμουδιά!

Ἀφοῦ εἶδε κι ἀπὸδε κατέβηκε τρεχάτη, γύρισε ὄλο τὸ ἀνάχτορο, πῆρε βόλτα τὸ περιβόλι, μὴ τυχὸν κῆ Ρηγοπούλα εἶχε ἐγῆ. μὰ δὲν τὴν ἀντάμωσε πουθενά. Ἀπελπισμένη, ζήτησε βοήθεια και ξαναπέθηκε πίσω στὰ βασιλικά διαμερίσματα. Ἀφοῦ ξαναχτυπήσαν κάμποσες φορὲς, χωρὶς νὰ τύχουνε ἀπάντησης, ἔδωσε, ἡ γριά σκλάβια, διαταγὴ νὰ σπάσουνε τὴν πόρτα. Ἐτσι κῆγινε. Μὰ τὸ δωμάτιο ἐρέθηκε κενὸ!

Τὸ νέο διαδόθηκε ὄλο τὸ νησί. Ἡ Ρηγοπούλα εἶχε χαθεῖ! Τὸ καμᾶρι τοῦ νησιοῦ εἶχε ξαφανιστεῖ, χωρὶς κανεὶς νὰ ζαίρει που πῆγε και γιατί ἐγκατάλειψε τὸ πατρικὸ της.

— Και που πῆγε, γιαγιά; ρώτησε ἕνα περιέργο ἐγγονάκι τὴν κοκὸνὰ Ντόμινα.

— Θὰ σὰς πῶ, ἀποκρίθηκε κείνη βάζοντας τὸ δάκτυλο στὰ χεῖλια, συνιστώντας ἔτσι ὑπομονὴ στὸ ἀκροατήριό της.

Και ξακολουθήσε:

— Ἐαίρετε μιὰν ἀμμουδιά κάτω ἀπ' τὸ βουνὸ τοῦ Σύριγγα που τῆνε λένε Λεῖα;

— Ναι... ναι... ψιθύρισαν τὰ μικρά.

— Ἐ! ἐκεῖ πῆγε. Τὶ νὰ κανεῖ; θὰν τ' ἀκούσετε με τὴ σειρά! Ἐπομονὴ και μὴ με διακόψετε.

— Σηκώθηκε, που λέτε, ἕνα πρωὶ, ντύθηκε νυφιατικά και τράβηξε κατὰ τὴν ἀμμουδιά. Στὸ δρόμο, λένε, πὼς δίψασε, μὰ δὲν πρόφτασε νὰν τὸ καλοσκεφτεῖ και μὲς' ἀπὸ μιὰ σπηλιὰ ἄρχισε νὰ τρέχει κρουσταλένιο δροσάτο νερὸ. Ἐχουνε νὰ πῶνε, πὼς τότες ἔτρεχε πολὺ και πὼς ὄσο λιγοστεύουν οἱ βασιλιάδες, τόσο τὸ νερὸ τρέχει λιγώτερο. Τώρα μὲλις ἕνα δάκτυλο πάχος ἔχει, ὄσο πᾶει λιγοστεύει και νὰ μοῦ θυμᾶστε θᾶρθε καιρὸς που ἡ βρῦση θὰ στερέψῃ ὀλότελα.

Ἀφοῦ λοιπόν ἤπιε κάμποσο νερὸ και δρόσισε τὰ σωθικά της, τράβηξε τὸν κατήφορο που ἔφερνε στὴν ἀμμουδιά.

Και κει άνεθηκε σέναν ψηλό βράχο, πού ξεπετιέται σάν πανύψηλο κορμί γίγαντα μέσ' άπτό νερό, κι άφου έρριξε μιá ματιá πέρα στόν όρίζοντα, άφησε τó κορμί της νά πέσει και νά βυθιστεί στα γαλανά κι άκύμαντα νερά τής άμμουδιάς.

Τήν άλλη μέρα οι πιστοί της, πού τήνε γυρεύανε σόλο τó νησί, φτάσανε στο μέρος πούχε διαλέξει: για νά πνιγεί ή Ρήγοπούλα, και βρήκανε τó πτώμα της, πού τόχε ξεπετάξει ή θάλασσα πάνω στα λαλάρια.

Μεούλαβεια μεγάλη πήρανε τó αναίστητο παρθενικό κορμί της και τó φέρανε πίσω στο άνάχτορο. Έκει στόλισαν τή Νεραϊδογέννητη με λουλούδια, πού αυτή ή ίδια άπτά μικράτα της περιποιόταν κύστερα τήν φέρανε πίσω στην άμμουδιά, στον τόπον πού φτοχτόνησε,

νάν τήν θάψουν σύφωνα με τήν άπόφαση τών γερόντων του νησιού.

Έτσι τó μέρος εκείνο πήρε τόννομα τής Λείας, τής Ρηγοπούλας, πού τήν έφεραν στον τάφο ή Άγάπη και ή Πρόληψη.

— Κιό νέος γιαγιά τι έκανε ύστερ' άπό τó θάνατο τής Λείας;

— Όχι ό,τι έταξε, άλλ' ό,τι κάνουν όλοι παιδιά μου, κίσως ό,τι θά κάνετε και σεϊς, άν σ'ας συμβεί κάτι παρόμοιο...

— ; ; ;

— ... Έκλαψε!

Σύρα.

ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ.

ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

— Δέν έχεις δίκιο. Τή στιγμή, φίλε μου, πού ό Θεός σου έδωσε τή ζωή, αυτός μόνον έχει και τó δικαίωμα νά στην πάρη. Όποιος λοιπόν άφαιρεί τή ζωή του άλλου ή τήν ίδια τή δικιά του, κάνει μεγάλο άμάρτημα, πού τó τιμωράει ή εκκλησία. Και τó βρίσκω φυσικό, άφου καταστρέφει πράμα πού δέν του άνήκει.

— Χά, χά, χά... άπορώ με τήν άλήθεια, πώς κατορθώνετε και πιστεύετε μερικά πράματα, πού είναι φευτιές ολοφάνερες. Είμαι βέβαιος, ότι ποτέ σου δέ σκέφτηκες — όπως και πολλοί άλλοι —, άν είναι άπόλυτες άλήθειες, ό,τι λές και ισχυρίζεσαι, πώς είναι δογματικό σχεδόν. Γιατί άρπαξες ό,τι διάβασες ή σε διδάξανε και τó πιστεύεις τυφλά, με τήν ιδέα ότι θ'άμαρτήσης, σκαλίζοντάς το λιγάκι, πρό πάντων δέ γίνεται αυτό, όταν πρόκειται για κάτι τι εκκλησιαστικό.

— Θα ήθελα νάξαιρα, πώς σκέπτεσαι σύ και με ποιά τρόπο ανακαλύπτεις τó στραβό και τó ψεύτικο. Μάθηαρρώ, πώς και σύ είσαι θύμα κανενός διδίου, όπως όλοι οι νέοι με τις παράξενες ιδέες. Μάθατε παραπάνω γράμματα και γυρεύετε νά φιάσετε καινούριον κόσμο. Θύματα τών τρελλών φαντασιοκόπων! Θύματα εκείνων, πού επειδή δέν κατορθώσανε νά σταθούνε στην κοινωνία, όπως αυτοί θελήσανε, βαλθήκανε με τó νά χτυπάνε τó κάθε τι.

— Ω! ω! παχειά λόγια βλέπω, καλή ρητορική, με πάλι ψέμμα. — Θυμάσαι τί είπες;

— Ναι.

— Είπες ότι, αυτό πού δέ σ'άνηκει, δέν πρέπει νά τó χαλάς.

— Ναι, προκειμένου ειδικά για τόν άνθρωπο, ως χτήμα του Θεού.

— Ωραία, συνεχίζω άν βγάλουμε τήν περίσταση, πού ή ζωή άφαιρείται άπό τόν ίδιο πού τήν έχει ή

άπό άλλον άνθρωπο, ύπάρχει και άφαίρεση ζωής άσχετη άπό τή θέληση του ανθρώπου, ό φυσικός θάνατος. Δέ μου λές, ό φυσικός θάνατος για σένα, είναι ή άπό τόν κύριο νόμιμη καταστροφή του χτήματός του;

— Βέβαια!

— Ό δέ τυχαίος θάνατος;

— Δηλαδή;

— Νά, όταν λόγου χάρη πνιγής άπό ένα κόκκαλο, ρουφώντας αφελέστατα τήν ψαρόσουπά σου ή όταν σε κάψη τó αστροπελέκι ή όταν γκρεμισή ή καλύθα σου. Έδώ ό θάνατος, προέρχεται άπό ένα κοινότατον αίτιο. Άπό ένα κόκκαλο, άπό τó φυσικό γκρέμισμα του παλιοτάβανου.

— Βέβαια κι' αυτό είναι Θεού θέλημα, πού δέν ξαίρουμε τó σκοπό του. «Άνεξερευνητοί αι βουλαί του Κυρίου!».

— Όστε, όταν ένα παιδάκι, θέλοντας νά πιάση φωλιές, σκαλώση σένα ψηλό δέντρο και σπάση τó κλαδί και πέση τó παιδάκι και σκοτωθή, όταν γίνεται αυτό, γίνεται με κάποιο σκοπό; — μυστήριο! — Μά ως πάμε στο θέμα μας. Είπες, ότι οι θάνατοι τών τυχαίων αϊτίων και αυτοί γίνονται με θεϊκό θέλημα. Ναι ή όχι;

— Ναι!

— Λοιπόν άν εγώ σου πώ, ότι μπορεί ένας άνθρωπος, νά άποφύγη αυτό τó θάνατο, δέ θα άποδειχθή έτσι, ότι ή θέληση του Θεού δέν έχει σχέση έδώ;

Πώς;

— Νά, άν λόγου χάρη ένας ως προσεχτικός, έφευγε άπό τó σάπιο σπίτι ή έβλεπε τó κόκκαλο ή άν στην καταγίδα πήγαινε σε μιάν εκκλησιά με γερό άλεξικέραυνο, δέν θα άπόφευγε τó θάνατο;

— Ναι, μά άν θα γινότανε αυτό, θα πη, ότι ό Θεός

δέ θέλησε τó θάνατό του, ένφ, όταν τόν ήθελε, τότε αυτός δέ θα είταν ούτε προνοητικός, ούτε προσεχτικός.

— Για πές μου τώρα, όταν βουλιάξη ένα βαπόρι και ένας δέν ξαίρη κολύμπι ή είναι κρυλός δέ θα πνιγή;

— Ναι!

— Όταν ξαίρη όμως, μπορεί νά σωθή;

— Ναι!

— Τώρα πάλι ό θάνατος, είτανε άπό θέλημα Θεού και, κατά τó δικό σου συλλογισμό, ό άλλος πού ήξαιρε κολύμπι, τξαιρε γιατί δέν είτανε γραφτό του νά πνιγή. Του άλλου πάλι, είτανε γραφτό του νά κουλαθή, για νά μήν μπορή νά κολυμπήση. Έ;

— Έτσι βέβαια είτανε γραφτό τους.

— Μά, τότε φίλε μου, βγαίνει ένα συμπέρασμα, ότι κάθε σκέψη, κάθε κίνηση, κάθε πράξη και γνώση του ανθρώπου, έχει άποφασιστεί άπό άλλον. Ότι γενικά ενεργεί υπό τήν οδηγίαν ή καλύτερα κατά τήν ιδιοτροπία ξένης θέλησης. Έ! μά τότε φίλε μου χάνεται ή έλευθερία του ανθρώπου και τó αυτεξούσιό του. Η δέ φιλοσοφία σου, μάς οδηγεί σε μιá σάπια και άρρωστιάριχη μοιρολατρεία.

— Δικολαβίες, δικολαβίες και έκτροχιαστήκαμε άγρια, άπ' τόν άγιο Λάζαρο στη Φανερωμένη. Μ' αυτά όλα δέν μου άπόδειξες, ότι είπες στην άρχή της κουβέντας μας. Γιαυτό ξαναδιατυπώνω τή γνώμη μου: Η εκκλησία άντιπροσωπεύει τó Θεό και όφείλει νά τιμωρήση, όσους σκοτώνουνται, χωρίς νά είναι τρελλοί και χωρίς νά προφτάσουνε νά μεταλάβουνε.

— Και πώς ή Πολιτεία άφαιρεί τή ζωή τών ανθρώπων — άφου δέν τους τήν έδωσε κείνη — κάτω άπό τó πρόσχημα τής τιμωρίας, ένφ ύπάρχουνε και άλλοι τρόποι τιμωρίας, έξω άπό τή λαιμητόμο; Και πώς ή Πολιτεία αναγνωρίζει περίπτώσεις, πού ό άνθρωπος μπορεί (άμυνα) άτιμώρητα, ν' άφαιρέση, ό,τι δέν έδωσε και πώς ή Πολιτεία σκοτώνει κάτω άπό χίλια-δυό προσχήματα και πρόφασες και ή εκκλησία, όχι μόνο δέν τιμωράει τήν πράξη αυτή, αλλά και συμφωνάει με τήν Πολιτεία; Και πώς είναι βέβαιη ή εκκλησία, ότι είναι ένοχος ένας άνθρωπος (πού ποιάς ξαίρει, γιατί σκοτώθηκε) και πώς τόν καταδικάζει, μόνο και μόνο, επειδή δέν μετάνιωσε και κοινωνήσε, άφου μπορούσε κάλλιστα, νά τó έκανε ό άνθρωπος αυτός, όταν ή σφαίρα δέν του έφεργε άκαριαίο θάνατο, αλλά του χάριζε λίγων ώρων ζωή; Και πώς ή κοινωνία, δέν παίρνει τήν υπεράσπιση, ένός άστενικού χαρακτήρα και ιδιουσυχρασίας ανθρώπου, πού καταριέται ή εκκλησία, τή στιγμή πού σκοτώθηκε, επειδή καιρία προσβάλλονταν, οι ιδέες του καθηκοντος, τής τιμής και τής υπόληψης (πού χωρίς αυτές, θάτανε άδύνατο νά ζήση άσπιλα), πού του είχε βάλει μέσα του, αυτή ή κοινωνία; — Άλλ' ως υποθέσωμεν, ότι εγώ έχω κάνει τέτοιες πράξεις και άδικήματα, ώστε ή νόμιμη και άναπόφευχτη τιμωρία μου, είναι τó κόψιμο,

και ως υποθέσωμεν ότι εγώ, θέλοντας νά τιμωρήσω ό ίδιος τόν εαυτό μου, για τις πράξεις, πού άτιμώρητα και δίκαια (;) θα μ'έτιμωρούσε ή Πολιτεία, στέλοντάς με στην άγχόνη, σκοτώνομαι μόνος μου. Τότε άν είναι άκαριαός ό θάνατος, ή εκκλησία θα με καταδικάση, άν όχι, θάρθη και θα μου ζητήση τó λόγο τής πράξης μου και νά μετανοιώσω. Και μη έξετάζοντας άν εγώ μετανοιώσω ή όχι, έρωτώ: Πώς ή εκκλησία ζητάει τó λόγο άπό μένα, για τήν πράξη μου, ένφ δέν τόν ζητάει άπό τήν Πολιτεία, πού θάκανε τήν ίδια πράξη, για τόν ίδιο σκοπό; Δέν σου φαίνεται, ότι έδώ ύπάρχει μιá άνακολουθία και ότι δέν είναι σωστό αυτό πού υποστηρίζεις; Δέ θάτανε τουλάχιστο σωστότερο, ή εκκλησία νά τους πήγαινε όλους ως τó τελευταίο τους σπίτι και νάλεγε:

Θέ μου άν αυτός είτανε δίκαιος, ως πάη στον παράδεισο, άν όχι, ως τιμωρηθή; Άσε πού στο κάτω-κάτω, δέν ξαίρουμε, άν είμαστε χτήματα...

— Πάψε, πάψε, είσαι άθεος, άρνητής, μη λές μεγάλα λόγια και σουρθεί άξαφνα κανένα χαστούκι, άπό τόν Κύριο. Ό,τι είπα, τó πιστεύω. Η εκκλησία, φίλε μου, όφείλει νά κάνη τó καθήκον της, πού τής έίδαξεν ό Χριστός και θα τó κάνη πάντοτε και...

Δέν πρόφτασε νά τελειώση.

Ένα μουρμούρισμα, άκούστηκε άπό τó άλλο δραμάκι. Κι' οι δύο κήγανε ένα δήμα και βρεθήκανε στη γωνιά του δρόμου. Μιά κηδεία έρχότανε. Σταθήκανε. Σε λίγο, περνούσε άπό μπροστά τους ένα παιδί. Με άφέλεια κρατούσε ένα σταυρό, πού θάτανε φαίνεται βαρύς, γιατί τόν είχε άκουμπήσει στον ώμο του.

Τό άκολουθούσε ένας παππας. Κρατούσε στα κοκκαλιάρικα χέρια του, ένα θυμιατό. Ούτε καπνό έβγαζε, ούτε μυρουδιά λιθανίου άφηνε. Κουρασμένα, άδιάφορα, έβγαζε ένα μμμμ, άπό τó στόμα του, πού είτανε δήθεν, οι προσευχές και οι ψαλμοί τής κηδείας. Και πίσω φέρνανε τó νεκρό. Σε μιá κάσση, πού κάποτε είχε μαυρο χρώμα και πού είχε σχήμα πινακωτής, είτανε μέσα τó πτώμα, καμπουρωτό και σκεπασμένο με μιá γλιδιασμένη, γκριζα κουβέρτα.

Τέσσερης γέροι, τέσσερης κουρελόγεροι, κρασσοπατεράδες, με κοκκινισμένες τις μύτες, κρατούσανε τó σεντούκι αυτό. Δέν είχανε ξύλα για νά τó υποστηρίξουνε και επειδή είτανε βαρύ, τόχανε δέσει με σκοινιά και τάχανε περάσει στο λαιμό τους, έτσι πού θα κρέμουνταν, άν τάφήνανε. Πηγαίνανε σιγά. Πηγαίνανε άργά, κουρασμένα και στο άκανόνιστο πορπάτημά τους, ό νεκρός κουνιόντανε τρομερά. Προκαλούσε άνατριχίλα, ένα άκαθόριστο φόβο. Όλοι στο πέραςμα τής παράξενης αυτής κηδείας, στεκότανε, βγάζανε τά καπέλλα τους, κήνανε τó σταυρό τους και κοιτάζονταν έρωτηματικά. Μερικοί γελούσανε. Κάποιοι είπανε:

— Νά τó κατασκευάσμα του Κυρίου με τόν ύψηλό προορισμό.

— Ποιός ξαίρει τι νάτανε ὁ μακαρίτης!

— Ἄν εἴτανε ἀμαρτωλός, πῶς θάναι μακαρίτης;

— Καί κείνα τὰ σκοινιά στὸ λαϊμό;

— Χὰ χὰ χὰ!

— Σὰ νὰ βρωμάη λιγάκι.

Ἐάφνου, ἀπὸ μιὰ πορτίτσα, ξεπετάχτηκε μιὰ γρη-
οῦλα. Φοροῦσε ἄσπρο φακίολι. Ἐκανε τὸ σταυρό της
καὶ εἶπε: ὁ Καλὲ—Καλέ.

— Τὸν ἤξαιρες κυρά μου αὐτόνε;

Ἐἶπε ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς φίλους.

— Κι' οἱ πέτρες τὸν ξαίρανε παιδί μου. Καλὲ-Καλέ
εἴτανε τὸ παρατσουκλι του. Πέθανε ἀπὸ χτὲς τίς αὐγὲς
ἄξαφνα, χωρὶς νὰ προφτάσῃ, νὰ κοινωνήσῃ, ὁ δύστυχος.

Ἄνάπαψη νᾶχη ἢ ψυχουῖα του καὶ σταυρο-
κοπήθηκε. Εἶδανε καὶ πάθανε, ὡσότου νὰ μαζώ-
ξουνε μὲ τὸ μαντήλι, ἀπὸ τὴ γειτονιά, ὅσα ζήτησε ὁ
παππᾶς, γιὰ νὰ τὸν πάη. Πῶς θὰ γενότανε ἀλλοιότυπα;
Φτάνει πὸ πῆγε ἀκοινωνήτος, νὰ πάη κι' ἄψαλτος;
Τσάμπα στεκότανε ἀδύνατο νὰ τὸν πάη. Χωρὶς λεπτά,
εἶπε, δὲν κάνει βῆμα.

— Καὶ τὸ κασσόνι;

— Ἄ, αὐτὸ τὸ φέρανε ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο.
Ἐχει ἐκεῖ πολλὰ τέτοια παλιά, πὸ τᾶχουνε γιὰ
τέτοιες περιστασεῖς.

Κι' ὡς ἐδῶ πάει καλά, μὰ νὰ δοῦμε πῶς θὰ τὰ
κάνη, ἢ γρηᾶ του, ἢ κυρὰ-Δέγκω, μὲ τὸ νεκροθάφτη!
Θάχουνε ἱστορίες. Μήπως κι' αὐτός, δὲ θὰ θέλῃ
παράδες παιδί μου; Κι' εἶναι ἕνας γρουσοῦζαρος καὶ
σοῦναι ἕνας παλιόγερος, Θε' μου συγχώρεσέ μου!

Τίς προάλλες εἶδα κ' ἔπαθα γιὰ νὰ τὸν καταφέρω,
νὰ μοῦ ξεθάψῃ τ' ἄγγονάκι μου, μὲ ἕνα τάλλαρο.
Σάμπως εἶχα κι' ἄλλο; Ἄχ, παιδάκια μου ἄσκημα
χρόνια, καταραμένα χρόνια καὶ στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ
τὸ σφέρο κι' ὁ παρᾶς θασιλεύει. Εἶπε καὶ μπῆκε
μέσα.

Οἱ δυὸ φίλοι σιωπηλοὶ ξεκινήσανε.

Πορπατούσανε σιγά. Καθένας εἶχε τὸ κεφάλι,
ἴσιμπατο σκέψη. Σὲ λίγο, ὁ ἕνας ἔκανε κάτι κουνή-
ματα μὲ τὸ χέρι καὶ κάτι μορφασμούς καὶ εἶπε:

— Ἡ ἐκκλησία, σοῦ λέει, ὀφείλει νὰ κάνη τὸ
καθῆκον της, ὅπως τῆς τὸ δίδαξαν ὁ Χριστὸς καὶ θὰ
τὸ κάνη πάντοτε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ

GENEVÈVE BIANQUIS

ΕΝΑΣ ΒΙΕΝΝΕΖΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

— PETER ALTEMBERG —

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο καὶ τέλος).

Αὐτὸς πὸ τὸσο δόξασε τὴν ἡρώδα «τὴν τέλεια
ὥραία καὶ τὴν τέλεια γλυκεῖα» κείνην πὸ ξαίρει
νάνα «ἢ ἀδερφή ἢ πιδ ἀδερφική τοῦ ἀντρα», κεί-
νην πὸ ὁ δυνατὸς ἰδεαλισμὸς της, μεταμορφώνει ὅλες
τίς σημερινὲς σχέσεις, παρειαίγεται καὶ ἀχτινοβολεῖ
παντοῦ —στὸ σημεῖο πὸ μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ, ὅτι
ἕνα κουμπὶ ραμμένο μῆρωτα κρατᾶ πιδ στέρεα παρὰ
ἕνα ἄλλο—. Εἶναι ἐπίσης ὁ αὐστηρὸς κριτικὸς τῶν
μετρίων ἐνώσεων ἢ τῶν ἀνάρμοστων, ὅπου κατασω-
τεῦται τὸ πιδ πολῦτιμο ἀνθρώπινο κεφάλαιο:

*Δυστυχία σὲ σένα ποῦσαι χωρὶς ὑπεράσπιση γιὰ
τὴν εὐνοια τῶν γυναικῶν,
καὶ ἢ ὅποια σὲ φτεῖρει ἀπὸ πόθο.*

*Σὺ πὸν αὐξάνεις ἀκατάπαντα, πᾶς νὰ σταματή-
σεις.*

*Χωρὶς νὰ τὸ ξαίρεις θὰ μετασχηματιστεῖς,
θάπογίνεις φίλος τοῦ σπιτιοῦ, ὡ ταξιδιώτη! . . .*

*Ἡ ὠραιότητα τῶν κόσμων, δὲν θὰ σὲ διαφτεῖρει
πιά.*

Τὸ οὐσιῶδες, στὸ ἐξῆς, εἶναι νὰ μὴν κρυώνεις!

*Δὲ θὰ μπορεῖς πιδ διαβάζοντας Ἐμμερσον ἢ παι-
ζοντας Μπετόβεν,*

*νὰ συσωρεύεις μέσα σου τὸν ἀνεξάντλητο θησαυρὸ
τῶν δραστήριων ἐνεργειῶν:*

*Ἐμμερσον καὶ Μπετόβεν εἶναι ἄγιοι ἐνεργητικοί,
ἀλλὰ ἡ γυναῖκα σου ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ πλούσια
καὶ σύ, ἄθλιε φτωχάλινε.*

*Χάρις σὲ Σένα
Στείρεψε μέσα σου τὴν πηγὴ τῶν φιλόδοξων ὀ-
νειρῶν σου*

*καὶ σοῦ δίνει γι' ἀνταλλαγὴ μιὰ σωτήρια εὐτυχία
κομμένη σὲ φέτες.*

*Μὲς στὸν ἀνεμοστρόβιλο πὸν φυσᾶ, ἐμποδίζει
τὴν ὁρμὴ σου*

*γιὰ νὰ σηκώσῃ μὲ φροντίδα τὸ γιανὰ τοῦ ἐπα-
νωφοριοῦ σου! . . .*

Γιατὶ δὲ θὰ μποροῦσε νὰ κάμῃ χωρὶς τὸ δικό της.

Δὲν ἐγκωμιάζω ὄλο κείνο πὸ αὐτὸ περιέχει, ἀπὸ
ρομαντισμὸ καὶ ὑπερβολή. Μὰ, τί λεπτονόημα μερικῶν
συναρμολογημάτων τοῦ αἰσθήματος! Τὶ γεύση στα-
θερῆ καὶ λεπτή τῆς θωπευτικῆς ἰδεολογίας, τῆς ἐξαί-
ρετης χειρονομίας, τοῦ κάθε τι πὸ οἱ ἀνθρώπινες σχέ-
σεις μποροῦν νᾶχουν ὡς πιδ εὐγενικὸ καὶ πιδ θελκτι-
κό! Τὶ εὐγενικὰ καὶ ραφιναρισμένη κοινωνία, κείνη
πὸ θὰ ζοῦσε μὲ τίς ἀρχὲς τοῦ Π. Ἄλτεμπεργ.

Παιδιάτικο τρυφερὸ σέβας, καλωσύνη γιὰ τοὺς τα-
πεινοὺς, γιὰ τοὺς μικροὺς, γιὰ τὰ ζῶα, ὄσφρηση τῶν
λουλουδιῶν καὶ τῶν πουμπουκιῶν, γλυκὲς ἀρμονίες,
διακόσμητες λεπτὰ συναρμολογημένες, μόρφωση τῆς
ὄλης εὐλικρίνειας, τῆς γενναιοδωρίας καὶ τῆς ἀγάπης!
Πόσο θὰ ζοῦσαν εὐτυχισμένοι ὄλοι κείνοι γιὰ τοὺς
ὁποίους τῶναιρο εἶναι πιδ ἀληθινὸ ἀπτήνη πραγματικὸ-
τητα, ὄλοι κείνοι πὸν πληγώνουν τὴ σύγχρονη ζωὴ καὶ
τὴ σκληρὴ τῆς συναρμολόγησῃ. Ὅλα αὐτὰ εἶναι στήν
περιγραφή αὐτοῦ τοῦ παραδείσου, τῶν αἰσταντικῶν
καρδιῶν, σαυτὴ τὴν Ἐδὲμ τῶν πάππων καὶ τῶν ἐγ-
γονῶν, στὶς ὄνειροπόλες γυναῖκες καὶ στοὺς ἐνθουσιώ-
δεις ποιητῆς, στοὺς ὁποίους ὁ Π. Ἄλτεμπεργ ἀφιέ-
ρωσε τὰ τελευταῖα του βιβλία. Πιστεύθηκε ὁ προφή-
της αὐτῆς τῆς ὑπερπολιτισμένης ἡλικίας πὸν ἠλιπζε.
Ἐδῶσε στὸν πρόδρομο, τὸ ἠθικὸ καὶ φυσικὸ εὐαγγέ-
λιο, τὸν τρόπο τῆς καλῆς ζωῆς πὸν ἐπραγματοποίησε
γιαυτόν, γιὰ τὴν πιδ μεγάλη του ἱκανοποίηση καὶ πὸν
οἱ μαθηταὶ του δίδαξαν ὕστερα ἀπ' αὐτόν.

Ἡ ἀρχὴ του δὲν εἶναι πῶς πρέπει κανεὶς νὰ ξανα-
γυρίζῃ στὴ φύση, σαυτὴν πὸν ἔχει τὸ ἄξεστο καὶ τὸ
θάρβαρο, πρέπει τὸ ἐναντίον μὲ μιὰ προσπάθεια πολι-
τισμοῦ πάντοτε πιδ ἐπιδέξια, νὰ περάσῃ τὴν τωρινὴ
ἐκφιλιστικὴ διάθεση καὶ νὰ ἀνακαλύψῃ μιὰ φύση
πιδ καθαρὴ, πιδ αἰθέρια, πιδ τέλεια φωτισμένη ἀπὸ
πνεῦμα. «Πρέπει ἢ ἀνθρώπινη ψυχὴ νὰ προ-
οδεύει» νὰ τὸ οὐσιῶδες. Νὰ φυλάξῃ τὸ παιδικὸ χά-
ρισμα, τὸ ποιητικὸ χάρισμα τοῦ αἰώνιου θαυμασμοῦ,
τὸ ἀφελὲς βλέμμα πὸν σὲ κάθε στιγμὴ ἀνακαλύπτει
νέο τὸ σύμπαν καὶ μὸλα αὐτὰ νὰ ποικιλήσῃ τὴν καλλι-
τεχνικὴ ψυχὴ. Μὰ πρέπει νὰ σκεφτεῖ κατόπιν, νάρω-
τήσῃ πῶς θαυξήσει αὐτὴν τὴν πολὺκλωνη ὠραιότητα,
πῶς θὰ διαφωτίσῃ ἄλλα μάτια γιὰ νὰ τὴν συνάξουν
πρὶν ἀποθάνει. Βάζε τὴν ψυχὴ καὶ τὴν συνήδειση
σὸλα, στὴν αἰσθητικὴ ζωὴ, στὸ πάθος ἀκόμα καὶ στὸ
ἐνστικτο, στὶς πράξεις πὸν διαχειρίζεται ἢ καθημερινὴ
ζωὴ, αὐτοῦ συνίσταται ἢ πρόδος τοῦ πολιτισμοῦ πὸν
ὁ Π. Ἄλτεμπεργ θέλει νὰ δηγῆσει.

Πηγαίνει πρὸς μίαν νέαν ἀφέλεια, σὲ μιὰ πολλα-
πλασιαζομένη αἰσθηματικὴτητα καὶ τρέμουσαν στὸ
ἄπειρο, σὲ μιὰ νευρικὴτητα πιδ παλλόμενη καὶ πιδ
ἀντέχουσα ταυτόχρονα, στὴν ἀνάπτυξη τῶν νεύρων,
τῶν αἰσθήσεων, στὴ συγκίνηση τοῦ μυαλοῦ, σὲ κάθε
τι πὸν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ χαροῦμε καὶ νὰ ὑποφέρουμε
καὶ καλῆτερα ν' ἀντιληφτοῦμε τὴν ὠραιότητα.

Πρόκειται, γιὰ νὰ φτάσουμε σαυτὸ τὸν σκοπὸ, νὰ
συγκροτήσουμε πρῶτα μιὰ πνευματικὴ υγιεινὴ καὶ
νέα φυσικὴ. Ὁ Π. Ἄλτεμπεργ δὲν τὸ ξέχασε. Γι' αὐ-
τόν, μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς μὸλη τὴν ἀλήθεια, δὲν ἐμό-
λωνε τίποτε μέσα στὸ σπῆτι τοῦ Δία. Ἐξαυλῶνει τὸ
σῶμα μὲ τὴ διαφάνεια τῆς ψυχῆς, τίς πιδ ταπεινὲς
φροντίδες μὲ τὸ αἶσθημα πὸν τίς ὑποβάλλει, τὴ φυσικὴ
δύναμη μὲ τίς πνευματικὲς ἐνέργειες πὸν ξοδεύονται,
τίς πιδ μάταιες φροντίδες, τὴν ἐρωτικὴν εἰδολολατρεία

τὴν πιδ ἀπλοϊκὴ, μὲ τὴ μεγάλη ἀνάγκη τῆς ὑπηρε-
σίας καὶ τῆς μόρφωσης πὸν ὁ ἐρωτικὸς δὲν ξαίρει κά-
ποτε νὰ ἐκφραστῇ. Τίποτα δὲν εἶνε ἀδιάφορο στὰ
μάτια του, μήτε ἢ φόρμα τῆς βροῦτσας τῶν δοντιῶν,
μήτε ἢ μάρκα ἐνὸς τσιγάρου: «Πρέπει ψυχὴ παν-
τοῦ». Ἐκαμε τὸ ἐγκώμιο σὲ κάθε τι πὸν ὑψώνει ἢ
ἀνανεώνει μέσα μας τίς ζωτικὲς δυνάμεις, τὸν μακρὸ
ἐπανορθωτὴ ὕπνο, τὰ νοιχτὰ παράθυρα, συνέχεια τῆς
αἰφνίδιας ἐγερσης, τὸ χλιαρὸ λουτρὸ ἢ τὸ ἡδονικὸ
ντούζ, τὸ ἠλεκτρικὸ μασάζ, τὰ σπόρτ, τὴ φυσικὴ μόρ-
φωση, τὴ γυμναστικὴ στὸ ὑπαιθρο μὲ τὸν ἤχον τῶν
Ἀμερικανικῶν Μάρς, χωρὶς νὰ ξεχάσῃ αὐτὰ τὰ πιδ
ἄλλα τονωτικά: συνάντηση μιᾶς φιλικῆς ματιᾶς, ἐ-
παφή ἐνὸς λατρευτοῦ χεριοῦ. Ἐχει μιὰ ἐξαιρετικὴ
φροντίδα στὴ διατροφή πὸν τὴν θέλει ἐλαφρὴ καὶ
θεραπευτικὴ, στὴ σύνθεση τοῦ ποурὲ καὶ τοῦ κυμᾶ, πὸν
δὲν περιέχουν σχεδὸν παρὰ στοιχεῖα ἀφομοίωσιμα. Ἡ
ἐνδυμασία εὐρύχωρη καὶ ἐλαφρὴ, πρέπει νάνα εἶδος
«κουστούμιου τῆς γυμναστικῆς ἢ τοῦ χοροῦ». Ἡ
λεπτόλογη φροντίδα τῶν χερῶν, τῶν νυχιῶν, τῶν δον-
τιῶν, τῶν μαλλιῶν κ.τ.λ. ἀποτελοῦν ἐπίσης μέρος τοῦ
ἐκπολιτιστικοῦ τοῦ συστήματος. Πὸν δὲν εἰσέρχεται
αὐτὸς ὁ ὑγιεινὸς ζῆλος; Μερικὲς παράγραφες μοιά-
ζουν νάνα μιὰ εὐνοϊκὴ ρεκλάμα σκόνη τῶν δοντιῶν
ἢ ἐνὸς καθαρκτικοῦ, μιᾶς κρέμας τουαλέτας ἢ ἐνὸς
τονωτικοῦ! Ὁ ἀναγνώστης χαμογελᾶ, μὰ ὁ Ἄλτεμ-
περγ μένει τέλεια σοβαρὸς καὶ πειστικὸς ὡς τὸ τέλος.

Δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα, εἶπεν, παρὰ μιὰ ἐκπολι-
τιστικὴ ἀρχὴ στὸ συμφέρο τῆς μέλλουσας ἀνθρω-
πότητας, ἢ φυσιολογικὴ τῆς ἀναγέννησῃ, ἢ συ-
σώρευση τῶν ἀνήκουστων ξωτικῶν ἐνεργειῶν
χάρη σὲ μιὰ θεραπευτικὴ διαίτα ὀλίγετα νέα. . . Ἡ
ὕγινη καὶ ἢ διαιτητικὴ, ἢ προφύλαξη καὶ οἱ ἀρ-
χὲς μιᾶς φρόνιμης οἰκονομίας, τέτοιες εἶναι οἱ
προσπάθειες τοῦ μέλλοντος πολιτισμοῦ. . . Ἄς
μεταχειριζόμεσθε καὶ ἄς περιποιούμασθε τὸν ὄργα-
νισμό μας, σὰν ἕνα ζωντανὸ ἀριστούργημα. Αὐτοῦ
εἶναι ἢ μόρφωση. . . Ἡ αἰσθητικὴ δὲν εἶναι παρὰ
μιὰ διαιτητικὴ. . .

Ἔτσι ὁ Π. Ἄλτεμπεργ ἐρμηνεύει τὸ Ἑλληνικὸ ἀ-
ναγεννώμενο ἰδανικὸ πὸν δὲν χωρίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸ
σῶμα, οὔτε τὴν ἀρετὴ ἀπὸ τὴν υγεία. Αὐτὸ δὲν εἶναι
παρακμὴ, παρ' ὄλα τὰ ἐξωτερικὰ τὰ τόσο γυναίκεια
τῆς αἰσθηματικότητάς του. Τὸ ἰδανικὸ του εἶναι τὸ ἰδα-
νικὸ μιᾶς ἐξαιρετικῆς ἐπιστήμης, μιᾶς τέλειας ἀριστο-
τεχνικῆς ἰδιότητάς στὴ μεταχείριση ὄλων τῶν ἀνθρώ-
πινων ἐνεργειῶν. Πρόκειται νὰ συσσωρεύσῃ μέσα του
τίς ψυχικὲς δυνάμεις μὸλα τὰ μέσα πὸν μᾶς εἶνε δυ-
νατὰ: τροφή, ὕπνος, φυσικὴ ἄσκηση, ἀγέρας, φῶς,
εὐχαρίστηση, ἀγάπη, ἔπειτα πρέπει νάντιπροσωπεύ-
σουμε μὲ φρόνιση αὐτὸ τὸ μοναδικὸ πὸν δὲν ἀντικα-
ταστάται κεφάλαιο, νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὴ ζωὴ τὸ με-
γαλύτερο ὄριο τῆς υγείας, τῆς δυνάμεις, τῆς χαρᾶς, τῆς
εὐτυχίας καὶ συνεπῶς τῆς καλωσύνης, γιὰτὶ κάθε εὐ-

τυχία είναι γενναιόδωρη. Με τό νασαι καλός, θάσαι ευτυχής και δυνατός. «**Ο αλτρούσιμος είναι ή αληθινή υγεινή της ψυχής**». Αύτη τή γιατρική της ευτυχισμένης και γενναιόδωρης ζωής, της έσωτερικής άφθονίας, ή "Αλτεπεργ τήν επιτυχάνει με λογικές και γιατρικές σκέψεις. "Η έξυπνάδα είναι σύμβουλος καλωσύνης. Αυτό είναι μια λεπτή έκπολιτιστική άποψη και πιότερο Έλληνο-λατινική παρά Γερμανική. "Ηδη ή Νίτσε πού είναι ένας τών δασκάλων του "Αλτεπεργ έφτασε μάλλους δρόμους, σε μια πίστη πολύ ανάλογη στις άρετές της ευφύτας, για να καλητερέψει τή φυσική ζωή του ατόμου και να μετασχηματίσει τήν κοινωνική ζωή στις αίσθητες, με μια μεγαλύτερη γλυκύτητα και με μια μεγαλύτερη λεπτότητα τών ήθών.

Τέτοιος υπήρξεν ή Π. "Αλτεπεργ, αυτός ή Βιεννέζος περιπαθής πού διέδιδε στον περίκοσμό του, τήν ποίηση και τον καθαρό ιδεολογισμό πού έφερε μέσα του. Πολύ βιεννέζος με τήν Γαλλική γεύση και τή Γαλλική μόρφωση, τήν άγάπη του στη μουσική, τήν αίσθησή του για τήν κομψότητα, τήν εύκολη και λιγάκι σαν άνθος του δέρματος αισθηματικότητα του, δεν υπήρξεν ένας μεγάλος καλλιτέχνης, παρά ένας ώραιος ζωγράφος τών μικροπραγμάτων, ένας πολύτιμος λαξευτής λέξεων και φράσεων, ένας από τους μικρούς διδασκάλους του Αυστριακού νευρομαντισμού. "Εμαθε να δημιουργεί μια φόρμα δική του, ένα στίλ κεντημένο με παλέτες, σπινθηροδόλο, διακομμένο, πού θριαμβεύει στον άφορισμό ή στο θραχύ ανέκδοτο. Εύθως περιέγραφε με σχεδιάσμα ένα καπέλλο, μίαν όμπρέλ-

λα, ένα κέντημα με χρυσή ή μαργαριταρένια κλωστή, εύθως ευχαριστείτο με δύο ή τρεις πινελιές χρώματος βαλμένες όπως όπως πάνω σενα έλαφρό κρεπόν.

Περισσότερο απ' όλα ή συντομία του είναι αγαπητή: «**Θάθελα, είπε, να ζωγραφίσω έναν άνθρωπο με μια φράση, μια έσωτερική πείρα με μια σελίδα, ένα τοπίο με μια λέξη**».

Προχωρεί, χωρίς να λέγει ότι αυτό τό στίλ «**τό υπαγορευμένο**» ή «**τό τηλεγραφικό**» πού απαιτεί, δεν δίδει παρά «**άποσπάσματα**» ή «**αρώματα**» ποιησης, αφήνοντας στον αναγνώστη τή φροντίδα να τα διαλύσει με 90 0/0 πλεόνασμα, δεν έχει παρά ένα ώρισμένο τρόπο και δεν αφήνεται σε σύνθετες. Δεν θα μείνουν από τον Π. "Αλτεπεργ παρά μερικά λεπτά σχεδιάσματα μικρά και μερικοί λεπτοί άφορισμοί, με τήν ανάμνηση του παράξενου κοινωνικού αναμορφωτή, πού ήθελε να ναι. Θα του σιχωρέσει πολλά κανείς, γιατί αγάπησε πολύ, αυτός πού δεν ήξαιρε παρά «**να βλέπει και να γαπᾶ**».

Τι μπόρεσε να ναι κατά τον πόλεμο ή πνευματική ζωή αυτού του άπόστολου της αδερφοσύνης τών υπάρξεων; Φαντάζομαι πως πέρασε αυτά τα σκοτεινά χρόνια και τους περιορισμούς της διατροφής, όπου τό κήρυγμά του της ήθικης και της υγεινής δεν είχε πιά τή θέση του. Είναι μια μορφή καθυστερημένη της γερασμένης Βιέννης, πού παρήλθεν και ή γλυκός αγέρας του αύλου του, άποροφημένος μέσα στην καταγίδα, δεν είναι πιά παρά μια αδύνατη φωνή πού κλαίει, ένα όνειρο είδυλλιακό, πούχει πετάξει για πάντα.

Χιος

ΑΝΤΡΕΑΣ ΛΟΪΖΟΣ

LOUIS LEON - MARTIN

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗ

ΑΓΓΕΛΑ

(Συνέχεια από τό προηγούμενο).

Η έγκατάσταση.

"Η όδδς Σαιν-Πλασίτ παρουσίαζε κάτι τό έπαρχιώτικο. Οι βιτρίνες τών μικρών καταστημάτων κέρραστηρίων της, είντουσαν στολισμένες με παλιές όδοντοστοιχίες, ψεύτικα κοσμήματα και χτένια από άπομιμητικό όστρακο. "Εκεί, έβλεπε κανείς, πολυάριθμα βιβλιοπωλεία και διάφορα μικρομαγαζιά, πού πουλούσαν όλα τα είδη του έμπορεύματός των, σ' όρισμένη τιμή τών πενήντα πέντε λεπτών.

"Η "Αγγελα διάλεξε ένα μεσαίο πάτωμα, πάνω άπόνα έμπορικό κατάστημα έκκλησιαστικών ειδών.

Τό πάτωμα συνιστόταν από μια τραπεζαρία, πού συγκοινωνούσε με μια σκοτεινή αύλή, από μια στενόχωρη κουζίνα και μια καθαρή κρεβατοκάμαρα. «**Ό,τι μου χρειάζεται**» έλεγεν ή "Αγγελα.

Κάθε φορά πού πήγαινε σπίτι της, σταματούσε μπροστά στο έργαστήρι του ισόγειου, περιεργαζόμενη τις διάφορες εικόνες. "Είχεν αγοράσει μερικά κάντρα, πού τόνα απ' αυτά παρίστανε τήν «**Άγια Φαμέλια**»: τόν "Ιησού στη μέση, άριστερά τήν Παναγιά και δεξιά τόν προστάτη Γιωσήφ. "Η "Αγγελα θυσίασε τις μικρές οικονομίες της αγοράζοντας μερικά χρήσιμα

έπιπλα. "Αγόρασε τήν επίπλωση μιας τραπεζαρίας, πού ήταν ένα ανακάτωμα νέας τέχνης και ρυθμού Henri II. Στην έξωτερική όψη τών έρμαρίων του μπουφέ ήταν σκαλισμένοι δύο δράκοι, πού ή ούρά τους κατόληγε σε μυθικούς καρπούς κή γλώσσα τους σε δέσμες λουλουδιών. Τούτο δε, επειδή ή τέχνη ενός σκαλιστή της όδου «**Άγίου Άντωνίου**» δε βασιζόταν σε κανέναν άπόλυτα όρο ή ρυθμό της σκαλιστικής τέχνης. Γι' αυτό όμως, ή "Αγγελα, δεν ήταν καθόλου υπεύθυνη.

Σε κείνο πού ή "Αγγελα έδωσε περσότερη προσοχή ήταν ή επίπλωση της κρεβατοκάμαρας της.

"Η επίπλωση του δωματίου μιας γυναίκας του έλεύθερου κόσμου περιορίζεται: σ'ένα φαρδύ και χαμηλό κρεβάτι, πού άπασχολεί τό μεγαλύτερο μέρος της κάμαρας, δίπλα στο κρεβάτι ένα μικρό τραπεζάκι φορτωμένο με λογιές—λογιές ξεβούλωτα μπουκαλάκια—πού θάν τα ζήλευε κάθε χημικός—και μια χνουδατή πετσέτα.

"Η "Αγγελα όμως λογική καθώς ήταν, εξασκούσε τό έπάγγελμά της χωρίς τα άχρηστα και δίχως λόγο αυτά άντικείμενα.

"Η κρεβατοκάμαρά της ήταν, κατά τύχη, ρυθμού Louis XV, στολισμένη με γυρλάντες πού της έδιναν κάποιαν άτέλειωτη χάρη. Οι μεταξωτές κουρτίνες λαμποκοπούσαν κεντημένες με άνθη από πολύχρωμη κλωστή πού ήταν κρεμασμένα σε θελιές πομπατούρ, ανάμεσα στις όποιες πετούσαν χρυσοκέντητοι έρωτες.

Στην κρεβατοκάμαρα μιας κοινής γυναίκας είναι άπαραίτητη, αν όχι άσχημοσύνη κ' αίσχρότης όμως λίγη έλευθερία.

Οι κεντητοί έρωτες δημιουργούσαν θέματα όμιλίας στις αναπόφευχτες στιγμές σιωπής.

"Όσο για τό καλοπιστήριο, αυτό ήταν κρυμμένο πίσω από ένα άτλαζωτό παραβάν, πού προφύλαγε από τ'αδιάκριτα βλέμματα τ' άπαραίτητα φάρμακα πού βρίσκει κανείς στο δωμάτιο μιας παραστρατημένης.

Τίποτα όμως, μέσα στο δωμάτιο της "Αγγελας, δεν έκλινε σε τρέλλα κ' ύπερβολή.

Πολλές φορές της λέγανε:

—Μέσα δώ είμαστε σά στο σπίτι μας.

Κή "Αγγελα εύχαριστιόταν όπως εύχαριστιέται κανείς για μια φιλοφρόνηση πού περιμένει και πού άκούει στο μέρος πού επιθυμεί.

"Η τύχη της "Αγγελας άρχισε να χαμογελά. Τά πιά σπάνια όδρα δεν άπολαβαίνονται παρά μόνο με τή συντρομή της Κεράς της "Εγνοιας. "Ενα βράδυ πού έδειπνούσε σε κάποιο ξενοδοχείο της όδου des Rennés, γνώρισεν έναν έργαστασιάρχη όνομαζόμενο: Λεμαντρέ. "Ο κ. Λεμαντρέ, μολονότι παντρεμένος ήταν έλεύτερος τέσσερις μήνες τό χρόνο, όταν δηλαδή ή λιγοπρόσωπη φαμέλια του πήγαινε στα λουτρά. Και, κατά τό διάστημα αυτό της έλευτερίας του,

πραματοποιούσε μερικές του επιθυμίες πού του έφερναν συχνά έχτιμήσιμα κέρδη: τούτο δε πρds εύχαρίστηση της φαντασίας του. Γι' αυτό δεν πρέπει να παραξηγηθεί ή κ. Λεμαντρέ γιατί, καθώς λένε, κοίτιό κανονικές ύπάρξεις, δεν μπορούν να διαφύγουν της ροπής του ανθρώπου στη διαφθορά και στην πλεονεξία. "Αλλωστε ήταν πεπρωμένο, του κ. Λεμαντρέ να παίξει κάποιο ρόλο στη ζωή της "Αγγελας, και να καταστεί τό μέσο της επιτυχίας της.

Κατά τα επιδόρπια ή βιομήχανος, είπε μόλη τήν ειλικρίνειά του:

—Δεσποινίδα, μου άρέσετε τρομερά. "Αλλά δυστυχώς άπόψε είμαι ή τέταρτος σε μια παρτίδα μπρίτζ... Και, για να λέω τήν καθαρή αλήθεια, δεν είναι μονάχα τό μπρίτζ, πού εύκολα άλλωστε θα τό εγκατάλειπα για να σας ακολουθήσω, αλλά με περιμένουν τρεις φίλοι μου στο καφέ-Τριανόν και μου είναι αδύνατο να τους τό σκάσω... Βλέπετε έχω δώσει τό λόγο μου.

—Αυτό δε μάς πειράζει καθόλου, έκαμε ή "Αγγελα. Θα σας ακολουθήσω με πολλή προθυμία. Κ'όστερα θα ρηήτε σπίτι μου. "Ε;

"Ο έργαστασιάρχης συμφώνησε.

Σε λίγη ώρα βρισκόντουσαν στο καφέ-Τριανόν. "Ο κ. Λεμαντρέ παρουσίασε τήν "Αγγελα στους συμπαίχτες του, πού παρακολούθησε με ύπομονή τό παιχνίδι τους, άνεχομένη με κατάπληξη τις κακολογίες τους.

Γνωρίστηκε με τις φίλες τών τριών συμπαίχτων του κ. Λεμαντρέ πού τήν ύποδεχτήκαν με πολύ έπιτηδευμένο ύφος, άλλ' όχι κ'έχτρικό. "Επίσης ή διευθυντής του καφέ-Τριανόν της φέρθηκε ύπερβολικά φιλόφρονα και κολακευτικά, πράμα πού έδωκε θάρρος στην "Αγγελα.

"Όχτώ μέρες χρειαστήκανε για να συνθησιε στις ελάχιστες ιδιοτροπίες του φίλου της και να έπαληθέψει τή φήμη της για φρόνιμη και καλή συντρόφισσα. "Είχε προοδέψει καταπληχτικά και διακρινόταν για τήν εύθυμία της και τό άπροσποίητο της συμπεριφοράς της. Τήν άποκαλούσαν «**φιλήσυχη "Αγγελα**» και σαυτό τον χαρακτηρισμόν άπαντούσε:

—Κατοικᾶ στην όδδ Σαιν-Πλασίτ και για τούτο είμαι κηρυγμένη ύπερ της ήσυχίας.

Πρώτη φορά από τήν ήμέρα της άποπλάνησής της, άιστανόταν κάποια εύχαρίστηση. "Η ροπή της και τό πεπρωμένο της είχαν γεφυρωθεί. "Η ζωή άνοιγόταν μπροστά της.

"Η "Αγγελα όφειλε να εκπληρώσει ένα καθήκον, πού τήν εκπληρωσή του συχνά συλλογιζόταν αλλά τήνε φύλαγε για τήν κατάλληλη στιγμή.

"Ενα βράδυ πού ήταν ψυχικά εύθυμη αίστάνθηκε τήν άνάγκη της εκπλήρωσής του κ'έσκέφτηκε πως θάταν ή πρόπευσα ώρα. "Εγραψε λοιπόν στον κ. Μοδέστο Κλεμάν εκφράζοντάς του τήν εύγνωμοσύνη της. Δεν του έκρυψε τήν καλή κατάσταση τών υποθέσεων

της κέφροντισε νάν τοῦ κάνει γνωστή τῆ διεύθυνσή της. Κλείοντας τὸ γράμμα ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατά.

Τὸ πῆγε ἡ ἴδια στὸ γειτονικὸ ταχυδρομεῖο κ' ἐγύρισε σπῖτι της χωρὶς νὰ δίνει σημασία στὶς ἐρωτοτροπίες ποὺ τῆς ἀποτείνανε οἱ διαβάτες. Μιά μικρὴ ἀνησυχία ἐλάττωνε τώρα τῆ μακαριότητά της καὶ τὴν εὐχαρίστησέ της στὴν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντός της, ἔκανε μιὰ μικρὴ προσευχὴ καὶ ξάπλωσε νὰ κοιμηθεῖ, φρόνιμη, μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια πάνω στὸ στήθος της, ὅπως ἔκανε στὸ μοναστήρι, ὅταν οἱ καλογριές τὴν χάδευαν προστατευτικά. Κεῖνο τὸ βράδυ εἶταν ἡ μικρὴ χαριτωμένη Ἀγγελὰ τῶν δέκα χρόνων κι ὄχι ἡ γνωστὴ Ἀγγελὰ τῆς ὁδοῦ Σαῖν-Πλασίτ. (συνέχεια)

CARMINA PARVA

ΗΡΘΕΣ

Ἡρθες γελαστὰ
κ' ἔφερες τὸ Μάη,
νὰ ἡ τρελλὴ Χαρὰ
πάει τὸ κλάμα πάει.

Ἡρθες σὰν αὐγὴ
μὲς ἀπὸ τὰ γνέφια,
κι' ἄρχισαν οἱ αὐλοὶ
κ' ἔπαιξαν τὰ ντέφια.

κ' ἔπαιξε ἡ καρδιά
στὴν αὐλὴ κυνῆγι,
λίγη εἶν' ἡ κακιά
μου ἡ λαχτάρα, λίγη.

Ἡρθες σὰν καλὴ
κι' ἀδελφούλα ἐλπίδα,
τὶ θωριά χλωμὴ
στὰ ματάκια σου εἶδα.

Σὰ χελιδονιοῦ
ἀλαφρὴ ψυχούλα
σὰ χρυσὴ τοῦ νιοῦ
ὁμορφὴ ἀγαπούλα.

Ἡρθες σὺ ἡ καλὴ
κ' ἦρθες καὶ μὲ πῆρες
κι' ἀνοιξες στὴ γῆ
τὶς κλεισμένες θύρες.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

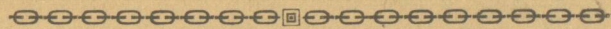
ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

«Περπατώντας ἡ Δοξα» σὲ ντάμωσε
Στὸ στρατὶ ποὺ δὲ φέρνει στὸ μνήμα
Καὶ σὲ θρόνο χρυσὸ σὲ σκαρφάλωσε
Χρονογράφο στὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα».

Γιὰ νὰ λάμπεις δὲ πιότερο φρόντισε
Νὰ σὲ βάλλει κοντὰ σὲ . . . Λυχνία
Κέτσι Ἀθάνατε φίνα κατάφερες
Ν' ἀγκαλιάσεις τὴν . . . Ἀθανασία.

Σύρα

ΝΑΡΗΣΗΣ

Ἐλάβαμε ὅλες τὶς ἀποστολὲς τῶν Περιδικῶν :

«ΜΟΥΣΑ». — Μηνιαία ἐκδοσις. Διευθυνταὶ : Νάσος Χρηστίδης, Π. Γ. Καλλιγᾶς, Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος. Γραφεῖα ὁδὸς Δραγατσανίου 6β Ἀθήνας.

«ΕΣΤΙΑΔΑ». — Μηνιαίτικη ἐκδοσις. Διευθυντὲς Γιάννης Σγόντζος, Ἀντρέας Λοΐζος. Χίος.

«Ο ΦΑΡΟΣ». — Δεκαήμερο Φιλολογικὸ Περιδικό. Γραφεῖα : Σίδε Μιτουάλη 30 Ἀλεξάντρεια.

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ». — Μηνιαῖον περιδικόν. Διευθύντρια : Εὐγενία Ζωγράφου. Ὅδὸς Μαινάνδρου 83, Ἀθήνα.

«ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»: Μηνιαῖο περιδικό. Γραφεῖα Ἐγνατίας 351. Θεσσαλονίκη.

«ΕΥΑ ΝΙΚΗΤΡΙΑ». Μηνιαῖο περιδικό. Δ/τρια Μαριέττα Γιαννοπούλου. Ζάκυνθος.

«ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ». Μηνιαῖο περιδικό. Ὁργανο τοῦ Συλλόγου τῶν Ὑπαλλήλων τῆς Ἐταιρίας Eastern. Ἀρχισυντάκτης Π. Χάμπας. Σύρα.

«ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» Μηνιαῖο περιδικό. Διευθυντὴς Ἐκδότης : Π. Δ. Ἀβούρης. Ζάκυνθος.

«ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» Φιλολογικὸ καὶ Ἱστορικὸ περιδικό. Διευθυντὴς Α. Χ. Ζώης. Ζάκυνθος.

«ΟΙ ΦΙΛΙΠΠΟΙ» Φιλολογικὸ περιδικό. Δράμα.

«ΚΟΙΝΟΤΗΣ» Ἑβδομαδιαία πολιτικὴ ἐπιθεώρησις. Διευθυντὴς Δρ Ντίνος Μαλοῦχος. Μητροπόλεως 44. Ἀθήνα.

Μὲ μεγάλη μας λύπη μάθαμε τὸ θάνατο τοῦ Καρικαβίτσα καὶ μὲ τὴν διάθεσιν κάτι νὰ γράψουμε γιὰ τὸν διαλεχτὸ διηγηματογράφο, σὲ τοῦτο τὸ φύλλο, μᾶς στάθηκε ἀδύνατο γιὰ τεχνικοὺς λόγους. Στὸ ἐπόμενο, θὰ δημοσιέψουμε μαζί μὲ τὸ σκίτσο του καὶ μιὰ μελέτη γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΤΟ "ΑΠΙΣΤΕΥΤΟΝ,"

ΙΔΡΥΤΑΙ :

Ι. ΜΑΡΑΓΚΟΣ & Φ. ΒΟΥΤΣΙΝΟΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΙΑΟΥΛΗ

ΣΥΡΟΣ

Διαρκής παρακαταθήκη ποικίλων έμπορευμάτων δια-
σήμων Γερμανικῶν, Γαλλικῶν καὶ Αὐστριακῶν έργοστα-
σιῶν ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω οἴκου ἀντιπροσωπευομένων.

Τὰ δῶρα σας, τὰ παιχνίδια σας, τὰ ἀρζαντά σας, τὰ μαγειρικά
σας σκεύη Ἀλουμίνιου καὶ Ἐμαγιέ καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ ψιλικά σας

ΕΙΣ ΤΟ

"ΑΠΙΣΤΕΥΤΟΝ,"

Ἀπὸ τὸν Παραγωγὸν εἰς τὸν Καταναλωτὴν.

Τὸ μόνον Κατάστημα τῆς πόλεώς μας
εἰς τὸ ὅποσον πωλοῦν λιανικῶς εἰς τιμὰς χονδρικῆς πωλήσεως.

Καθ' ὅλον τὸν Δεκέμβριον μῆνα διαρκῆς έκθεσις δῶρων πρωτοχρονιάς

Εἴσοδος Ἐλευθέρα. — Τιμαὶ ὠρισμέναι.

ΕΙΣ ΤΟ **"ΑΠΙΣΤΕΥΤΟΝ,"**

ΤΟΠΟΣ ΓΙ' ΑΓΓΕΛΙΑ